Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 32 (1171) ГОД XXIII БЕЛАСТОК, 6 ЖНІЎНЯ 1978 г. ЦАНА 60 гр.

Будучыня ў прыгажосці

У гербе Супрасля віднеецца кудлатая галава зубра і змяя, спавіваючая сваім пакручастым целам крыж. Гэтыя знакі-сімвалы цалкам адпавядаюць мінуламу, сённяшняму і будучаму мястэчка. Яно ж ляжыць у самым сэрцы вялікага ляснога масіву, што свой радавод бярэ з колішніх Блудаўскай і Крынкаўскай пушчаў, у якіх праўдзівымі валадарамі непраходных нетраў якраз і былі зубры. Яны хадзілі тут цэлымі чарэдамі яшчэ ў XVI—XVII стагоддзях, але потым саступілі месца людзям, каб зноў паявіцца тут аж праз трыста год. Цяпер нярэдка на лугах над Супраслю ці Сакалдой можна вока ў вока спаткацца з гэтымі ляснымі волатамі. Трапілі яны сюды некалькі год таму назад са свайго матачніка ў Белавежы, прыжыліся, адчуваюць сябе, бадай, не горш, як іх даўнія продкі. Лясной прасторы маюць уволю, а працаўнікі Супрасльскага надлясніцтва вельмі пільна дбаюць, каб расшырыць яе, садзячы ўсё новыя сотні гектараў маладога лесу на пустэчах, няўдобіцах, на здадзеных у ПФЗ сялянамі слабых землях. Найгорш толькі з людзьмі: аграмадная гара беластоцкага сметніка каля Саўлянаў сваім дымам і сажай пачынае пагражаць красе ляснога возера Камоса і смалістым навакольным барам, турысты таксама робяць усё магчымае, каб затаптаць, засмяціць, знішчожыць усё чыстае, жывое і прыгожае. Але Супрасль бароніць лес як толькі можа. Гэта ж тут паўстала такая дасканалая лясная сцежка здароўя, па ўзору якой арганізуюць такія аб'екты па ўсёй Польшчы.

І калі ўжо гаварыць пра здароўе, сімвалам якога ў супрасльскім гербе з'яўляецца змяя — такая сабе тутэйшая верасоўка, то, бадай, невыпадкова амаль пяць стагоддзяў назад умудроныя таемнымі ведамі манахі з Кіева-Пячэрскай лаўры выбралі на манастыр якраз урочышча Сухі Груд над Супраслю непадалёк ад дрыгвястага багна Цілічанка. У сваіх раскошных агародах і садах супрасльская брація вырошчвала не адно манастырскія агуркі ды мядовыя грушы-бабы, але і мноства лекавых раслін. Усё гэта і спавіло Супрасль легендай аздараўляючага з немачы месца. Самыя вялікія навуковыя аўтарытэты нашай краіны поўнасцю пацвярдзілі яе праўдзівасць: Супрасль і яго наваколле мае выключнай каштоўнасці аздараўляючы мікраклімат, а баравіны з багна Цілічанка валодаюць неацанімымі лекавымі ўласцівасцямі. Праз некалькі год тут пачнуць вырастаць гмахі санаторыяў. Пасля таго, як па ўсёй рацэ Супраслі ўверх ад мястэчка будуць праведзены адпаведныя забяспечваючыя працы і пабудаваны аб'екты па ачышчэнню стокавых водаў з гарадоў Саколкі, Міхалова, Гарадка, тады каля мястэчка паўстане коштам сама меней мільярда злотых аграмаднае, бо на абшары 1500 га, вадасховішча, з якога піццевая вада па спецыяльных трубаправодах пойдзе ў Беласток. Вакол вадасховішча паўстануць калоніі дачаў, а яго прастора будзе выкарыстана для розных відаў воднага спорту. А каб брудная сцёкавая вада з самога мястэчка і гэтай безлічы новых санатарыйных і адпачынкавых аб'ектаў не траплялa ў вадасховішча ці ў раку ніжэй яго, яна па спецыяльнаму трубаправоду будзе пампавацца аж у Беласток і там пойдзе разам з іншымі забруджаннямі ў вялікую беластоцкую ачышчальню, да ўзвядзення якой ужо ідзе падрыхтоўка. І добра: напаскудзіў, дык і прыбяры...

Супрасльскі сасновы бор выходзіць вам на спатканне.

А паганіць гэтых ваколіц проста немагчыма, бо яны з'яўляюцца жывым скансенам нашай гісторыі і мастацтва. Не магу ўстрымацца, каб не прыгадаць хоць бы некаторыя аб'екты старажытнасці, знакам якіх у гербе ёсць крыж. Каля вёскі Навадворцы, непадалёк таго месца, дзе хутка вырасце галоўная плаціна Супрасльскага вадасховішча, знойдзены прылады працы чалавека з каменнага веку, якім менш-больш ад сямі да дзесяці тысяч год. Цудам выратаваныя ад знішчэння фашыстамі фрэскі сербскага мастака Нектарыя, якія здобілі тутэйшы сабор, узведзены ў XVI стагоддзі і ўзарваны гітлераўцамі ў 1944 годзе, цяпер знаходзяцца ў рэстаўраваным супрасльскім Архімандрыцкім палацы з XVII—XVIII стагоддзяў. У цэнтры мястэчка яшчэ стаяць абноўленыя домікі, у якіх жылі фабрычныя рабочыя ў мінулым стагоддзі. Супрасльскі пластычны ліцэй памяшчаецца ў былым палацы фабрыкантаў Бухгольцаў — чароўным помніку архітэктуры эпохі Сецэсіі. Калі з нагоды Дзён Супрасля, што праходзілі ад 1 па 4 чэрвеня бягучага года, дырэктар Супрасльскага гмінна-гарадскога асяродка культуры Барбара Малышка арганізавала выстаўку мясцовага народнага і аматарскага мастацтва, у трох абшырных залах было аж цесна ад экспанатаў. Народныя ткачыхі і рукадзельніцы Валянціна Кастэцкая з Лазняў, Людміла Матэйчук з Агароднічак, Ма-

(Працяг на стар. 4)

У НАШЫМ ФОТААБ'ЕКТЫВЕ. *Новы жылы блок па вуліцы 1 Мая ў Гайнаўцы.*

Фота Я. Целушэцкага.

Піянеры ў гарцэраў

На ўскраіне горада Беластока, там дзе квартал Беласточак, знаходзіцца пачатковая школа № 26 імя Станіслава Сташыца, а ў гэтай школе ўжо трэці год падрад Беластоцкая харугвія Саюза польскіх гарцэраў наладжвае ў час канікулаў лагер адпачынку для вучняў з вёсак Беластоцкага ваяводства.

— На працягу гэтых трох год, — кажа дырэктар гэтай школы **Ян Гаршляк**, — пабывалі ў нашым лагеры дзеці з усіх гмін Беласточчыны. Зараз, для прыкладу, на чарговай аднатыднёвай змене знаходзяцца гарцэры з гмінных школ у Сямяцічах, Нурцы, Гайнаўцы, Боцьках і Харошчы.

— Адначасова з нашымі вучнямі, — гаворыць жонка дырэктара, настаўніца гэтай жа школы Галіна Гаршляк, — кожны год у час двухтыднёвай пабыўкі адпачываюць у нас піянеры з Гродзенскай вобласці.

Групай піянераў у час іх пабыўкі ў Беластоку апекавалася **Галіна Болтач** — другі сакратар Раённага камітэта камсамола ў Навагрудку.

— У нашай групе, — кажа яна, — знаходзіцца 19 піянераў. Яны прадстаўляюць усе раёны Гродзенскай вобласці і горад Гродна. Мы прыехалі ў Беласток на аснове ўжо традыцыйнага прыгранічнага абмену між піянерскай і гарцэрскай арганізацыямі Беластоцкага ваяводства і Гродзенскай вобласці. Аднак на гэтую паездку трэба было заслужыць выдатнай навуковай і актыўнай грамадскай дзейнасцю. У нашую групу ўключаны некаторыя старшыні піянерскіх атрадаў, члены саветаў піянерскіх дружын, выдатнікі мастацкай самадзейнасці, лепшыя спартсмены.

Час іх праходзіў на супольных экскурсіях па гораду і ваяводстве, на пабыўках у музеях, тэатрах і кіно.

— Наладжвалі мы, — кажа настаўніца Галіна Гаршляк, — шматлікія супольныя гульні і спаборніцтвы. Праводзілі конкурс на найлепшае выкананне піянерскіх, гарцэрскіх і салдацкіх песень.

А пры гэтым усім, у перапынках між гульнямі, у час супольных паездак, вядома, як сярод дзяцей — цікавых усяго, што новае і далёкае, — заводзіліся пастаянныя гутаркі пра тое, як у нас, а як у іх. Трэба было бачыць, з якім зацікаўленнем слухалі нашы гарцэры расказ Ларысы Усенка з навагрудскай школы № 4 пра штодзённую працу піянераў.

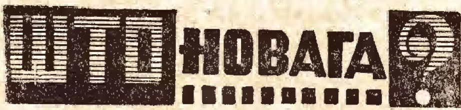
— Наш атрад, — гаварыла яна, — носіць імя Міхаіла Белаша, які ў час вайны летам 1944 года непадалёк ад Навагрудка ля вёскі Купіскі паўтарыў подзвіг славутага Матросава і ўласнай груддзю закрыў кулямётную амбразуру варожага дзота і гэтым самым дазволіў атрадам савецкіх байцоў паспяхова выканаць загад камандавання.

Дзеці даведаліся, што ў Навагрудку знаходзяцца шматлікія заводы, а між

(Працяг на стар. 5)

Намеснік камендaнта Беластоцкай харугвіі ЗГП Ян Дваракоўскі ўручае памятны вымпел Галіне Болтач, якая ўзначальвала групу піянераў з Гродзенскай вобласці.

СПАТРЭБІЛАСЯ ПАСЛЯ СМЕРЦІ

Даўно нарадзілася такая прымаўка: калі ты жывы, здаровы, дык усім патрэбны, а калі захварэеш, у твой бок ніхто і не гляне.

У свой час увесь свет ведаў грэчаскую спявачку Марыю Коллас. Яна была вельмі таленавітым чалавекам, але мела слабую нервовую сістэму, была вельмі эмацыянальным, уражлівым чалавекам. Яе да глыбіні душы абражалі грашовыя адносіны да талентаў у Грэцыі, погляд многіх людзей на адносіны з прадстаўнікамі артыстычнага свету як на здзелку. Яе даводзіла да адчаю несумленная барацьба канкурэнтаў, якія, не грэбуючы сродкамі, імкнуліся замазаць граззю яе імя. Падарвала яе здароўе і ўжыванне допінгу для настрою, які часта знікаў у такіх цяжкіх умовах, для натхнення перад выступленнем на сцэне. Таму яе надта адчувальная псіхіка ў рэшце рэшт не вытрымала, і артыстка цяжка захварэла: пачала хавацца ад людзей, жыла ў адзіноце, усімі пакінута і забытая з той пары, як перастала выступаць з канцэртамі. А вось пасля смерці і блізкія і знаёмыя, і газеты, на старонках якіх яе імя ў свой час часта было ў зеніце славы, зноў узнялі шуміху вакол яе імя, імя чалавека, якога ўжо няма ў жывых. Справа ў тым, што паміж старой маці Марыі і не менш старым 82-гадовым былым мужам спявачкі, з якім яна яшчэ ў маладосці была афіцыйна разведзена, разгарэлася спрэчка за спадчыну нябожчыцы. Маці, шкадуючы дачку, сцвярджае:

— Гэта ён, гэты пачварны чалавек, атруціў ёй жыццё і хоча яшчэ зарабіць на яе смерці...

А былы муж артысткі імкнецца ўсіх пераканаць у тым, што менавіта яму належыць маёмасць памершай, і даводзіць сваё:

— Пакуль яна была са мною, яна заставалася вялікай. А калі пакінула мяне, дык і памерла як артыстка...

Газеты навыперадкі пачалі смакаваць гэту маёмасную спрэчку, ганьбячы імя чалавека, які пры жыцці ўвесь талент аддаў служэнню мастацтву і мільёнам людзей падараваў непаўторную эстэтычную асалоду. А абывацелі чытаюць і таксама пасмейваюцца, нецярпліва чакаючы, чым закончыцца гэтая цяжба.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

100 гадоў назад

10 VIII 1878 нар. Е. Міровіч (Дунаеў), беларускі савецкі рэжысёр і акцёр, драматург і педагог, адзін са стваральнікаў беларускага савецкага тэатра.

85 гадоў назад

8 VIII 1893 нар. Марцэлі Навотка, дзеяч польскага рабочага руху, I сакратар ЦК ППР.

75 гадоў назад

6 VIII 1903 нар. Б. Платонаў, беларускі савецкі акцёр.

20 гадоў назад

9 VIII 1958 заснаваўся Гродзенскі медыцынскі інстытут.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. nr 1676, 6.400 egz. N-4

У біялагічным музеі Гродзенскага медыцынскага інстытута. *Фота У. Казлова.*

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

ЛЕТНЯЯ СПАРТАКІЯДА Ў ЧЭМПІЯНАЦЕ ЗАБЛУДАЎСКАЙ ГМІНЫ

16 ліпеня гэтага года ў Цялушках адбылася летняя спартакіяда ў чэмпіянаце Заблудаўскай гміны.

У даўжыню найдалей скочылі: Анна Свірыдовіч і Станіслаў Рашкоўскі — усе члены Людовага спартыўнага калектыву (ЛЗС) у Дайлідах Гурных. Яны таксама былі найлепшымі скачкамі ў вышыню. Другое і трэцяе месцы сярод жанчын у скоках у даўжыню занялі: Анна Валасевіч і Бернадэта Даковіч, абедзве работніцы Спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў (СКР) у Заблудаве. Другое і трэцяе месцы сярод мужчын у скоках у даўжыню занялі: Генрык Невяроўскі з СКР у Заблудаве і Тадэуш Лукашук з ЛЗС у Дайлідах Гурных.

У скоках у вышыню другія і трэція месцы занялі наступныя жанчыны: Анна Валасевіч і Альжбета Самсановіч і наступныя мужчыны: Лех Славікоўскі і Андрэй Францішкевіч. Усе яны працуюць у СКР у Заблудаве.

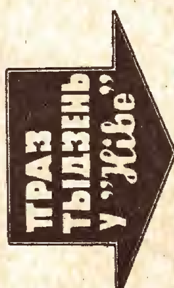
У кіданні ядра перамаглі Крыстына Чабан (I месца), Альжбета Самсановіч (II месца) і Ірэна Прус (III месца). Сярод мужчын ядро найдалей кінулі Эдвард Шустко (I месца), Ян Шустко (II месца) і Адам Мінта (III месца). Жанчыны — пераможцы ў кіданні ядра з'яўляюцца работніцамі заблудаўскага СКР. Мужчыны — пераможцы ў кіданні ядра з'яўляюцца членамі ЛЗС у Дайлідах Гурных.

У эстафетах найлепш пабеглі дзяўчаты з СКР у Заблудаве і юнакі з ЛЗС у Дайлідах Гурных.

У перацягванні каната перамагла каманда ЛЗС у Дайлідах Гурных.

У розыгрышах у сяткоўку стадыён назваў пераможцамі жаночую і мужчынскую каманды СКР у Заблудаве.

Першае месца ў чэмпіянаце Заблудаўскай гміны і пераходны кубак начальніка горада і гміны Заблудаў (галоўны выйгрыш) заваявалі спартсмены заблудаўскага СКР. Другое месца занялі ЛЗСаўцы з Дайлідаў Гурных і трэцяе — члены ЛЗС у Заблудаве. Пераможцам арганізатары спартакіяды ўручылі каштоўныя рэчавыя ўзнагароды. (ця)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ДРЭННАЯ ДАРОГА

Апошнім часам дарога з Юшкавага Груда ў Бандары (гміна Міхалова) вельмі разбітая, калдобістая. У грузавых аўтамашынах падчас язды на ўхабінах часта лопаюць рэсоры. Немагчыма спакойна ўседзець у аўтобусе ці ў легкавой машыне. Асабліва небяспечна ехаць па гэтай дарозе на матацыкле або матаролеры.

Спамянутую дарогу павінен як найхутчэй выраўнаць Раён публічных дарог у Беластоку. (яц)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-78

Гражына Калята з бельскага белліцэя. На сёлетнім цэнтральным аглядзе заняла II месца ў катэгорыі сучаснай песні. Фота М. Шаховіча.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Боркі ◆ Родам са Слівава ◆ Беражлівасць да спадчыны ◆ Як я стаў велагоншчыкам ◆ Меляшкі ◆ Чорт (2) ◆ Сям'я і суд ◆ І так бывае ◆ Палоска дзядзькі Кваса ◆ Весткі з Падбелля, Нараўкі, Гайнаўкі, Дубіч Царкоўных, Тафілаўцаў, Ялёнкі ◆ Калі сніцца прыгожы букет ◆ З „Весніка Задрыпанкі" ◆ Прафесар Казяўка ◆ Нарачоная з піражкамі ◆ Песня „Wielki romans".

Sobota 5 VIII — 8.55 Program dnia. 9.00 Kubański karnawał festiwalowy. 10.00 Czekają u mnie na ziemi — dramat obycz. ZSRR. 11.15 Wojskowy Film Dok. 11.45 Kalendarz przyrodniczy W. Puchalskiego. 12.15 Wspomnienia z Montrealu — film dok. kanad. 14.20 Studio 2. — 19.00 Dobranoc. — 19.10 Siódemka. — 19.30 Dziennik.

Niedziela 6 VIII — 7.10 Zajęcia wakacyjne (sem. III). 7.30 sem. V. 7.50 Now. w domu i zagrodzie. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Telewizjada. 8.55 Program dnia. 9.00 Kino Teleranka: Clown Ferdinand. 9.30 Antena. 9.55 Śpiewające rekiny z Jukatanu — film dok. 10.45 Kalejdoskop z Ergyronem — pr. rozr. 11.20 Dziennik. 11.35 Rolnicze rozmowy. 12.05 XI Polski Festiwal Skrzypcowy im. G. Bacewicz. 13.05 Piórkiem i węglem. 13.30 Opowieści reporterów. 14.00 Blask wygasłych ogni — cz. II hist. filmu ZSRR. 15.10 Los. Dużego Lotka. 15.30 Koncert Studia Gama. 16.30 Stare kino: Ćmy nocne — melodramat USA. 18.00 Sport: trans. z pierwszego spotkania I reprezentacji Polski i USA w boksie. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Panie na Mogadorze — odc. VIII ser. franc. 21.35 XVI Festiwal Piosenki Polskiej Opole 78: Kabaret „Kur". 22.25 Sport.

Poniedziałek 7 VIII — 14.25 Program dnia. 14.30 Wakacyjne Kino Mł.: Katina — melodramat bułg. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Teleferie. 17.45 Klub kibica. 18.10 Poradnik zmotor. turysty. 18.20 Doktor Ewa — ser. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. A. Arbuzow: Opowieści Starego Arbatu. 22.20 Camerata. 22.50 Dziennik.

Wtorek 8 VIII — 10.00 Panie na Mogadorze — ser. franc. 14.50 Program dnia. 14.55 Wakacyjne Kino Młodych: Ballada o wójtowej Marynie — film fab. CSRS. 16.00 Dziennik. 16.30 Studio TV Młodych. 17.10 Muzyczny klub miast: Toruń. 17.50 Kółko i krzyżyk. 18.05 Nie strasz Romeo, czyli spotkanie z gitarą. 18.25 Świat, który nie może zaginąć — film dok. ang. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Życie i śmierć Penelopy — odc. ser. sensac.-krym. 21.25 Poradnik zmotor. turysty. 21.35 Wszystko za wszystko z wicewojewodą Jeleniogórskim. 22.40 Dziennik.

Środa 9 VIII — 14.15 Program dnia. 14.20 Wakacyjne Kino Młodych: Niezapomniany dzień — film obycz. bułg. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Kino najmłodszych: Zestaw filmów animowanych. 17.00 Spoza gór i rzek. 17.30 Los. Małego Lotka. 17.45 Między nami jaskiniowcami — film anim. 18.10 Sport. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Zawiłości uczuć — dramat obycz. pol. 22.05 Poradnik zmotor. turysty. 22.15 Dziennik. 22.30 Twarze teatru: Andrzej Balcerzak.

Czwartek 10 VIII — 14.15 Program dnia. 14.20 Wakacyjne Kino Młodych: Prawo i pięść — dramat pol. 16.00 Dziennik. 16.30 Teleferie. 17.30 Patrol. 17.55 Nie strasz Romeo, czyli spotkanie z gitarą. 18.15 Sonda. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Błękitna dalia — film krym. USA. 22.10 Pegaz. 22.55 Dziennik.

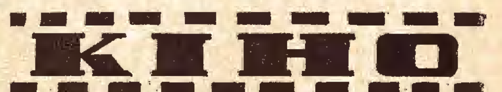
Piątek 11 VIII — 14.40 Program dnia. 14.45 Wakacyjne Kino Młodych: Miasto niezwykłe — Warszawa. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw 16.30 Teleferie dla najmłodszych. 17.00 Poradnik zmotor. turysty. 17.10 Rozprawa — odc. ser. obycz. NRD. 18.30 Magazyn motoryzacyjny. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Ostatnie okrążenie — film TP. 21.35 Koncert WOSPRiTV z Katowic. 22.30 Dziennik.

Piątek 4 VIII — 7.55 Filmy anim. 8.25 Film fab. 10.00 Chór ukraiński. 18.30 Film fab. 20.30 Balet.

Sobota 5 VIII — 7.55 Koncert. 9.45 Film fab. 16.00 Nie do wiary. 18.45 Film fab.

Niedziela 6 VIII — 7.55 Koncert. 10.00 Film dla dzieci. 13.00 Spektakl. 15.30 Panorama międzynar. 16.15 Koncert. 17.15 Film anim. 17.30 Klub film. 18.30 Piosenka — 78. 19.00 Zakończenie festiwalu w Hawanie.

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

KINO

Białowieża Zabity na śmierć — USA 8—9. Klucz bez prawa przekazania — radz. 10—11. Maratończyk — USA 12—13.

Bielsk Podl. Mężczyzna z białym goździkiem — szwedz. 7. Zapach ziemi — pol. 8—9. Inny mężczyzna, inna szansa — fr. 10—11. Najdłuższa droga — jug. 12—13.

Czeremcha Małżonkowie roku drugiego — rum. 9—10. Doktor Francoise Gailland — fr. 12—13.

Czyże Dzielnica willowa — buł. Każdy umiera w samotności — RFN 9—13.

Gródek Zabity na śmierć — USA 12—13.

Hajnówka Taksówkarz — USA 7—9. Czarny korsarz — wł. 10—11. Noc nad Chile — radz. 12—13.

Michałowo Szacowni nieboszczycy — wł. 8—9. Sprawa Gorgonowej — pol. 10—11. Wspomnienie — buł. 12—13.

Mielnik Dziewczyna do dziecka — wł. 9. Czy pasujemy do siebie kochanie — czes. 12—13.

Milejczyce Flip i Flap w Legii Cudzoziemskiej — RFN 9—13.

Narew Przygody małpki Nuki — radz. Serpico — wł. 9—13.

Narewka Doktor Mladen — jug. Koncert na patelnię i orkiestrę — NRD 9—13.

Nurzec Zapis zbrodni — pol. 8—9. Szpinak czyni cuda — czes. 10—11. Ofiara namiętności — hiszp. 12—13.

Orla Wzgórze Zelengory — jug. Zagrożenie — pol. 9—13.

Rajsk Avanti — USA. Zdjęcia próbne — pol. 9—13.

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ.

ЧОРНАЯ ВІЛА

(працяг)

III. Ноч. Ноч.

1.

Ноч: стаяць глухія сцены,
Зорным небам дах пакрыты
Ды заткнуты ў кроквах венік
На будынку — чорнай віле.

У пакоях ціха-мяккіх
Дрэмлюць дрэвы. Спіць каменне,
Засланіўшыся імхамі;
Толькі чэрапамі свеціць.

Разлажылася выгодна
Між дарогамі да шчасця
Ўсё ахрышчанае поле —
Спіць глыбокім сном пясчаным.

У папоцемках вільготных
Брагай смачнага пахмелля
Расцякалася паўсоннае
Цела цёплай чорнай рэчкі.

2.

Ноч — штодзённая будоўля:
Як пагоня за няўлоўным,
З пазяханняў чорнай прорвы,
З таямнічых нітак Арыядны.

З круглых бэлек пажаданняў,
З лабірынтаў, як дыямант,
Сцен, абвешаных маўчаннем
Непрыкметнай Чорнай Дамы,

І з балеснасці кахання,
Нечаканага заўчасу,
Распасцёртага нястрымна
Нейкаю заслонай дымнай
Над жыццём кароткім нашым;

І з парогаў невядомых,
За якімі — паміранне,
Ў чорнай віле, гэтым доме,
На саломе: сном пацвілым.
Не запозна — не зарана!

3.

Ноч — не віла, а палаца,
Запаветная зямля для рэчаў,
Для замучаных прадметаў
Не пад сілу чорнай працай.

Рухне дзень — і ўсе кагалам
Хціва падаюць, ляцяць
На зямлю, са стогнам-жалем:
„Адпачынку мала! Мала нам!"

Спяць — не спяць: навыварат, наўгад,
Тронкі вырваўшы з зацiску гора...
Іх жыццё ох, цвёрды мае лад!
Бо яны ўсе — дзеці Піфагора.

А цяпер ніхто над імі не крычыць —
Ткліва пазіраюць, выцягнуўшы формы:
Хоць шурпатасць хочуць зберагчы
І сабе — для сувязей і для патомных.

4.

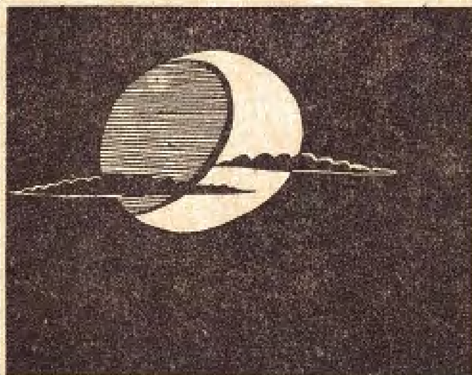
Ноч — шчаслівае жыллё!
Без бяды клубіцца радасць.
Вабіць пышнасцю яно здалёк,
Быццам даўняя Элада.

Курыцца над вілай фіміям,
Варыцца нектар у кадзях,
Смертныя па тэлевізару глядзяць
Паўтарэнне іх шматзначнай драмы...

Цішыня, спакой — унізе, на гары —
Часу мернага не зловіш тупат...
Толькі чутна ледзь, як голыя звяры
Паядаюць свежую цыкуту.

Смокчуць, нібы з сотаў мёд,
У парыве несвядомым і трывожным.
І таемны сверб, як велічны намёк,
Адчувае паасобна кожны.

Ян Чыквін

Паявілася ўжо ў мінскім выдавецтве „Мастацкая літаратура" кніжка белавежца Сакрата Яновіча „Сярэбраны яздок". Віншуем!

Да беларускага слова

Беларускае слова, ты мая айчына! Мой сон ля акна цветаліпнёвага, у раніцу пчаліную. І пошум пушчы стрункахвойнай, і весялосць густазялёная. Ты, як дзяцінства, ідзеш за мною.

Слова матчынае, ты мая сляза! Мая трывога ў вечары кахання чыстаквяцістага, у садзе юнацтва. І чарнабрывы позірк дзяўчыны сарамлівай, і бяссонне зорнае. Ты, як лёс, паўстаеш у даляглядзе нязбытым.

Слова роднае, суме мудры! Мая радасць неўгамонная, што часамі лунае вясёлкаю на небе краіны майго прызначэння. І няспешна павучаеш мяне жыць сваім розумам, і гасцінцам ісці шырокім праз гады, раз даныя. Ты, як сябра шчыры, не пакінеш у няшчасці.

Табе я, слова беларускае, веру і кланяюся!

С. Яновіч

ЧАМАДАН

Аблітай сонцам вуліцай Беластока плёўся малады чалавек, наўючаны чамаданамі. Малады чалавек быў спацелы і вельмі, вельмі сумны.

— Значыць, выязджаю, — шапнуў бедны малады чалавек. — Маё жыццё зламана. Прыпыніўся пад ліхтаром, падпёрся і глыбока задумаўся.

Тым часам міма праходзіў крадзей Якуб Раздзірачук (былы, зрэшты, граф на Кабылянцы) і, зразумела, забраў адзін чамадан, большы, як кампенсацыю ад народнай улады.

Малады чалавек ачнуўся. І павандраваў далей.

— Які ты цяжкі! — скрыпнуў Чамадан ручкай. Малады чалавек варухнуў велізарнымі вушамі.

— Ты страшэнна цяжкі, ідыёт! — зароў Чамадан. Па спіне маладога чалавека забегалі мурашкі.

— Ну стань! — Вуха баліць!

Малады чалавек здрантвеў і выпусціў з пабялелай рукі жудасны чамадан.

— Ай, гуза мне набіў!

Малады чалавек кінуўся ўцякаць без аглядкі.

2

Бег, а здавалася яму, трухаў. Калі ўжо сіл не стала, аглянуўся. У дзесяці метрах за ім скакаў задыханы Чамадан.

Малады чалавек сцёр пот з ілба дрыжачай рукой.

— Гэта не на мае нервы, — прахрыпеў.

Тым часам адкуль не вазьмі паявіліся дзве дзяўчыны: маладая, падобная на старую, і старая, падобная на маладую.

— Ах, Коленька, гэта ты! — соладка заспявала старая.

— Не, гэта не я, — вышаптаў Коленька.

— Коленька, рыбанька, выбраўся ў падарожжа? А дзе твой чамаданчык, га?

Чамадан пакаціўся ў вароты найбліжэйшага дома. Сутыкнуўся з маладой дамай у расшпіленым футры.

— Ах, гэта ж чамадан Колі! Змыўся ад Зоські, а чамадан пакінуў! Ну і дурань!

Дама схапіла чамадан за вуха і пайшла па лесвіцы.

А малады чалавек тырчаў між дзіўнымі дзяўчынамі.

— Коленька, міленькі, хадзем!

— Ідзіце да пекла, малпы скубаныя! — гукнуў Коля.

— Ну, справакаваў, — прашыпела змяіным сыкам старая, падобная на маладую.

Маладая, падобная на старую, схапіла Коленьку за крысо і патрасла так моцна, што выпаў з пінжака, як галушка. Старая ўдарыла, божа мой, Коленьку ў жывот. Беднeнькі грымнуў на тратуар ужо, як дзіўнае, не да ідэнтыфікацыі цела. Ах, якая гэта лютасць! Аж пісаць страх, пяро дрыжыць. А вы думалі, Беласток горшы ад Нью-Йорка?!

3

Задыханая дама ўцягнула чамадан у пакой. Паставіла яго пад акном. Чамадан агледзеўся па пакоі. Панаваў тут вялікі балаган. „Напэўна, артыстка", — падумаў чамадан.

Тым часам дама сцягнула футра, пад сподам, зрэшты, палатанае, і кінула на стол. Зняла высачэзныя боты і шпурнула ў куток, зачапіўшы абцасам чамадан.

— Ідыётка, — буркнуў ад болю.

— Зноў пачынаю з самакрытыкай! — голасна засмяялася дама.

Пайшла ў ванную, а Чамадан трошачкі паварушыўся, каб выпрастаць косці. Дама вярнулася з валахатым ручніком на сцёгнах і ў бюстгальтары з парванай шлейкай.

— Выглядаеш агідна! — сказаў Чамадан з'едліва.

— Ну што ты! Максім, дзе ты схаваўся?

Дама падбегла да шафы і заглянула.

— Ты тут, Максімка?

З шафы вываліўся клуб загранічных лахманоў, такі вялікі, што дамы і не відна было. А клубы лахаў, раслі і раслі, а з іх даходзілі прыдушаныя воклікі.

Чамадан ускочыў на акно.

— Ну што ж, буду самазабойцам!

І кінуўся з акна стрымгалоў!

4

Чамадан ляжаў на баку, стогнучы ціха. Побач стаяла многа людзей і ляжаў чалавек, бессаромна голы ад галавы да пят, з гузам на галаве, вялікім на двухлітровы кубак.

— Добра яму так, не будзе лётаць голы па Беластоку, — захіхікаў Чамадан.

— Здаецца, цяпер такая мода, — піснула абураная тоўсценькая пані з сярэбраным відэльцам на капялюшы.

— Кара божая, — шапнуў ксёндз, хаваючы галаву пад локаць.

„Праўда, я ўпаў проста з неба", — падумаў Чамадан.

Малады міліцыянер схапіў Чамадан за ручку і занёс у камісарыят, як адзінага віноўніка.

5

Чамадан замкнуўся ў сабе і не хацеў адчыніцца. Ніякі ключ, ніякая адмычка не памаглі. Русы, загарэлы міліцыянер грыз пальцы.

— Мала, што я яго цягнуў два кіламетры, а ён нічога не скажа!

— Вы ж мяне не пытаеце, — заўважыў Чамадан.

— Я... Я хіба звар'яцеў! — схапіўся за галаву міліцыянер.

— Я ж не ведаю.

Міліцыянер стаў хадзіць, пакуль не сеў на крэсла, дзе мышкі елі снеданне. Штосьці страшэнна віснула, і з-пад шэрых калашын выскачыў вялізны, рыжы, здаравенны кот. Кот зароў і кінуўся ў адкрытае акно.

Міліцыянер ахнуў і самлеў.

— І такі ловіць бандытаў, — пацiснуў плячыма Чамадан.

Падскочыў да міліцыянера і пачаў яго раздзяваць.

Міраслава Лукша

СВЯТАЯ НОЧ

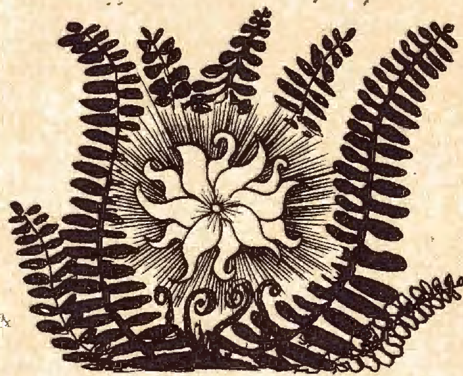
8

Са страхам і верай
стаю на калені,
б'ю ночы паклоны
пад падсвечнікам неба,
малюся да дрэў
— успрыміце маленне,
адпусціце грахі
майго дзённага быту,
што саграшыў
не сваёю малітвай,
акадзіце надзеяй,
трывогай і верай,
каб мераць я змог
справядліваю мерай,
прычасціце лістом
са святых вашых чашаў —
целу трэба душы,
душы — чыстасці вашай.

9

Зноў мы разам.
Дай стукнемся чарамі
мараў гарачых,
за еднасць да дна
ашалелае шчасце
давай перахілім
пакуль не чудачым,
бо ўдзень мы жывем
не сабою,
іначай,
днём нас няма
адны толькі шкілеты,
абвешаны розумам,
мудрасцю боскай,
ствараючы славу
уласнаму свету,
з нянавісцю дзікай
спрачаюцца ростам.

Міхась Шаховіч

 РОСЫ

Якія зімныя росы
над раннем
Босая хадзіла
перад усходам сонца
глядзець на Нарву
клялася яе
водам
вернай быць
як маці
як зямлі.

В. Леанюк

*

Прыду я адвячоркам
і стану пад грушай сіняй
і буду глядзець
у бок тваёй хаты
і калі прыдзеш урэшце
мы пастаім хвіліну
а пасля сядзем на момант
ды ўрэшце ляжам надоўга
скажу чаму нам так люба
у травах мяжы аставацца
можа з яе у нашы целы
сочыцца любчык кахання.

*

Загляньце у нашу радасць
як у крыніцу
можаце тут напіцца
або не піць ані кроплі
мы не настаўнікі шчасця
а тэрмінатары-вучні
і радасцю мы не гандлюем
збіраем яе у айчыне
добра нам сёння — смяемся
як дрэнна будзе заплачам
любім мы моцна сёння
ды і заўтра нас не палохае
мы хочам мець смутак і радасць
ды не мусім мець рацыі
мы не Марксы

*

Павесь на галіне
сукенку кашулю
і рэшту павесь таксама
глянь як распрануўся ранак
мы ж самыя бедныя ў свеце
бо толькі сябе мы маем
бедных каханкаў
мы пакаленне
дык і шкада нам адзення
распраніся
прыкрыемся цёплым маем

Алесь Барскі

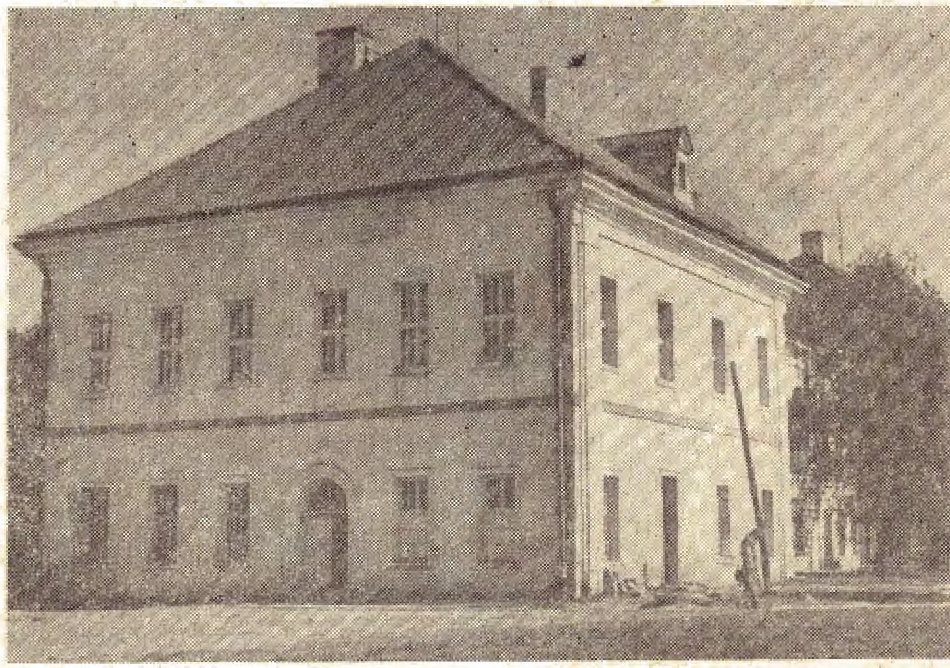
(Працяг са стар. 1)

Будучыня ў прыгажосці

рыянна Тапалевіч з Саўлянаў, Анна Бурак з Цеснага і шэраг іншых паказалі дываны, пасцілкі, абрусы, мноства карунак, вышывак, мярэжак і ім падобных цудоўнасцей. Януш Дарашкевіч з Супраслі захапляў наведвальнікаў вычараванымі з камлёў, кораняў і нават галінак постацямі і кампазіцыямі, якіх не пасаромеўся б і мастак-прафесіянал. Янка Кішкель з Ліповага Маста і Аляксандр Пех з Агароднічак паказалі карціны, што нарадзіліся пад іх пэндзлямі, асноўны іх аб'ект — гэта родныя краявіды, дзе стройная кібіць супрасльскай сасны з'яўляецца цэнтральнай тэмай. Так, ачаравала тутэйшых людзей краса, натхняе іх і па сённяшні дзень...

Накіруйцеся ў Супрасль: захмялейце ад жывічнага паху бору, адкрыйце для сябе веліч творчых здзяйсненняў колішніх і сённяшніх мастакоў і пакіньце ў струменях лясных рачулак сваю стомленасць жыццём!..

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

У гэтых мурах Архімандрыцкага палаца вас чакаюць славутыя супрасльскія фрэскі.

Ці ведаеце, што...

...у Польшчы ў пачатковыя школы даязджае звыш паўмільёна вучняў.

...у нашай краіне ад новага навучальнага года першакласнік будзе ў сваёй сумцы насіць аж 16 кніжак.

...у Беластоцкім ваяводстве ёсць усяго 4300 начлежных месц. У гэтым сезоне былі перададзены ў карыстанне заезны дом у Плёсках, а таксама павялічылася колькасць начлежных месц у прыватных памяшканнях у Драгічыне, Сямяцічах, Сідры, Белавежы і Суражы. Святочны адпачынак будзе арганізаваны ў Васількове, Дайлідах, Юроўцах, Войшках, Лапах, Рыбаках, Нараўцы, Мельніку і Саколцы. Усе цэнтры нядзельнага адпачынку будуць значна лепш забяспечаны турыстычнымі рэчамі: байдаркамі, воднымі веласіпедамі, палаткамі, матрацамі, лежакамі і рознымі мячыкамі.

...на Беласточчыне ў гэтым годзе арганізаваны тры курортныя вёскі: у Бранску, Боцьках і Каянцы. Да 1980 года будзе іх 10.

(ця)

Так бывае...

ЗАМЕНА

У неспакойны і цяжкі яшчэ ваенны час у пачатку 1945 года Іван Міхалюк з Чыжоў зрабіў дагавор са сваім будучым шваграм Васілём Паўлючуком з Лядаў у справе замены. На ладах дагаварыліся ўсе пры бацьках і сведках, што замена будзе роўная. Пастаноўлена было: калі Іван ажэніцца з Васілёвай сястрой Ольгай, а Васіль ажэніцца з Іванавай сястрой Кацярынай, то Ольга пакіне ўсю гаспадарку свайму брату Васілю, а таксама і братовай Кацярыне, а Кацярына пакіне сваю гаспадарку для свайго брата Івана і для братовай Ольгі. Неўзабаве адбылося вяселле, а пасля вельмі хутка Іван захварэў на грузліцу лёгкіх і нырак. Па гэтай прычыне шмат гадоў правёў у розных бальніцах і санаторыях. Ольга сама вымушана была араць, сеяць і малаціць цэпам. Будынкі былі дрэнныя, гнілыя. Самой жанчыне давялося будаваць мураваны хлеў. Трэба было таксама многа грошай на дарагое амерыканскае і англійскае лякарства. Словам, няшчасце спаткала сям'ю Міхалюкоў з Чыжоў праз прамучаных 18 гадоў пасля вяселля. Здарылася ім найгоршае пекла позняй восенню 1963 года, калі апоўначы ўспыхнуў пажар і згарэла старэнькая хатка, з якой цудам выратаваліся тры асобы. На пажарышчы асталіся толькі недагарэлыя асмалкі, бо нічога не ўдалося выратаваць. Крыўдна было пагадзіцца з лёсам, астаўшыся без уласнага кутка, калі мароз прыціскаў штораз то горш. Кацярына Паўлючук з Лядаў, замест дапамагчы пагарэўшаму хвораму брату, пачала яго цягаць яшчэ па судах, каб забраць сабе адшкадаванне за спаленую братаву хату ў суме 18 000 зл. і за яго ўласныя рэчы ў суме 22 000 зл. Разам страты ПЗУ ацаніў на 40 000 зл. Бачачы ўсё гэта, сусед цераз вуліцу злітаваўся і прыняў сям'ю Міхалюкоў у сваю хату, дзе стаўклі пагарэўшыя аж два гады, дарэмна чакаючы адшкадавання, каб змагчы пабудаваць свой кут.

Востра нарэзалася Кацярына на брата Івана, роўна два гады мучыла яго судамі. У судзе Івану прыслугоўваў бясплатны дзяржаўны адвакат, але калі трэба было з'явіцца ў суд, адвакат нейк пераказваў справу свайму сябру, а той не ведаў, калі мае быць, або зусім спазняўся. У канцы канцоў суд адшкадаванне выплаціў Кацярыне. Да таго яшчэ прысудзіў ад Івана сплату Кацярыне ў суме 48 000 злотых. Становішча, у якім апынулася пагарэўшая нешчаслівая сям'я, было нязноснае. Падатак залягаўся датуль, пакуль не перавысіў 18 000 зл., а тады ўжо было перанята за залегласці на скарб дзяржавы 2,5 га зямлі, за якую ўжо ўперш чалавек астаўся вінаваты сплату сястры. Пра звязанне канца з канцом не было мовы, бо секвестратары заглядалі ў хлявы. І так Іван з бядой вымушаны быў узяць пазыку на пабудову дома і стадолы ў суме 115 000 зл. Потым, як вырас сын, то пераняў падупаўшую гаспадарку і расплачваецца з даўгамі, якіх найбольш у вёсцы толькі ён мае. А Іван ужо тры гады працуе ў спулдзельні інвалідаў у Гайнаўцы. Увесь час Кацярына пасылае каморніка, каб той адлічваў ад Івана з зарплаты прысуджаныя ёй яшчэ 46 000 зл. сплаты. Кожны месяц адлічвае каморнік па 900 злотых. Кацярына жыве сабе лёгка, мае новыя будынкі. А Іван з жонкай Ольгай праліваюць слёзы. Усе людзі ім спачуваюць, але ніхто не можа дапамагчы.

Каця, Каця сястра родна,
Лепш жыла б са мной ты згодна!..

Я. М.

Майстар на ўсе рукі!

ЧЭСЛАЎ БЯЛЯЎСКІ

Жыве ён на хутары ў Вераб'ях, гміны Гарадок, быццам на дачы. Кругом многа дрэў і рэчка па-суседску.

Калі наведаеш яго, кідаецца ў вочы мноства сельскагаспадарчых машын. Нічога ў гэтым асаблівага не было б, таму што нашы сяляне маюць цяпер шмат сельскагаспадарчай тэхнікі, каб не тое, што некаторыя гэтыя машыны яго ўласнай канструкцыі і прадукцыі.

Вось, напрыклад, машына для пасадкі бульбы, якая служыць яму трэці сезон. Сам ён зрабіў кош на бульбу. Шасцярня і ланцугі падыходзілі ад снопавязалкі, а рэгулятары і зачэп дапасаваў ён ад двухскібовага трактарнага плуга, воські і валы паводле яго канструкцыі зрабілі яму ў такарні. Толькі абсталяванне для выкідвання бульбы купіў ён у „Агроме" ў Беластоку.

— Маёй машынай па растрэсеным гноі адразу можна садзіць бульбу і прыворваць гной, у той час, калі машына фабрычнай прадукцыі патрабуе, каб гной быў прывораны, — даказвае Чэслаў Бяляўскі.

У Бяляўскага ёсць таксама машына для растрасання гною ўласнай канструкцыі, прычэп для важэння калодак з лесу (у яго 10 га лесу). Сеўнік для збожжа ў яго вельмі шырокі, бо аж 3,5 м. У СКРы ў Залуках купіў Бяляўскі два сеўнікі, якія прызначаны ўжо былі на злом, і зрабіў з іх адзін добры сеўнік.

Чэслаў Бяляўскі мае шмат машын фабрычнага вырабу, уключна з малацільным агрэгатам і трактарам. І ўсе гэтыя машыны сам ён рамантуе, калі што папсуецца. Апрача тэхнічных здольнасцей, Чэслаў Бяляўскі хаця закончыў ён толькі пачатковую школу, і добры будаўнік. Сам ён быў майстрам будовы вялікага гадаўлянага будынка даўжынёю 24 метры і шырынёю 9 м. У гэтым памяшканні ў яго стаіць 90 свіней, 5 кароў і адзін конь. Мае ён ужо карту па спецыялізацыі ў свінагадоўлі. Працы многа. Але і даходу многа. У працы найбольш дапамагае яму жонка. Яна корміць свіней, якія маюць спецыяльныя кармілкі. Вада падаецца гідрантам у хлеў. Сам абсталяваў яго ў калодзежы Чэслаў Бяляўскі. Шмат работ у яго механізавана. Карыстаецца ён, між іншым, электрадаілкай.

Ёсць пэўная дапамога і ад старэнькага бацькі, якому ўжо за 80 год, а таксама ад трох сыноў-школьнікаў, якія падчас канікул і ў вольны час дапамагаюць бацьку і пры жывёлагадоўлі і пры апрацоўцы 20-гектаровай гаспадаркі.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

З маёй званіцы

Музыкі

Аркестр, памясціўшыся на зробленай з дзвярэй стадолы сцэне, роў ужо з паўгадзіны. Двое з перавешанымі праз плячо гітарамі верашчалі ў мікрафон, трэці, то круцячы, то ківаючы галавою, быццам біў паклон сваёй музыцы, валіў у барабаны. А ля святліцы вылі матацыклы, пішчалі тармазы машын. Даведаўшыся з парасклейваных па ўсёй ваколіцы самаробных плакатаў-запрашэнняў, з'язджаліся любіцелі музыкі і танцаў. Аркестр рубаў, і то так, што нават у другім канцы вёскі з пачаткам кожнага новага танца зрываліся з дзікім крыкам з гнёзд вароны і доўга-доўга кружылі, пакуль знайшліся першыя адважныя сесці. Білецёр, апаражніўшы невядома каторую бутэльку піва, што прадавалі тут з немалой накідкай, стаяў у дзвярах ды падшчыпваў праходзячых дзяўчат, радасна шчырачы пры гэтым зубы. Мясцовых прапускаў дарам. Так, зрэшты, было прыгаворана. Ды паспрабуй не прапусці, а асабліва жанчын, дык такую апінію выставяць, што век людзям на вочы сорамна будзе паказацца. О, вунь, як стары Ігнат сабаку Яўдосінную выганяючы са свайго куратніка, прыбіў, дык тая як пусціла пагалоскі, што ён нібыта шкуры з сабак здзірае, то яшчэ па сённяшні дзень мясцовыя, праходзячы ля яго хаты, гаўкаюць і пальцамі паказваюць, а тут то і мовы няма. Яны ж тут найважнейшыя. Яшчэ на добра музыкі не раскруціліся, як яны ўжо, сплёўшы на грудзях рукі, стаялі пад сценамі ды пераказвалі адна другой свае каментарыі адносна таго, хто з кім і як. А тая то, моў, апранута так, а гэтая о' як танцуе, а тая адкуль гэта такая і чыя яна будзе.

— Ты глянь, Олько, на Міхалёву, — гаворыць суседцы Манька. — Бадай яе ўжо халера, налажыла спадніцу на дзве пядзі, аж зызу відаць, і выкручваецца, як ліхое нейкае. Што за бацькі? Я сваёй вушы паабрывала б. То ж проста на смех людскі. І што ж тут хлопцаў вінаваціць, калі цяпер дзяўчаты самі проста нахальна лезуць.

— Ага! І стыду ніякага няма. Антыхрыст ужо ўмяшаўся. Та калісьці, памятаеш, — тлумачыць Олька, — наложыш саян, што ледзь толькі пяты відаць, а ўжо барані бог, каб калена дзе паказалася. Ды і танцы як танцы былі — полька, казачок, а то, як чэрці, скачуць, адно другому пад нос кулакамі соваючы, або нагамі, як цяля, што з хлява вырвалася, выкідаюць. Каб так калісьці, як цяпер Дуньчына, вымахвала я рукамі, дык адразу па бабах павязлі б. Прыдурак чысты.

— Ну ўжо тая Маньчына і апранулася, чупірадла нейкае. На галаве хоць ты гняздо рабі, спадніца да самай зямлі. Не пасуе ўжо так, — крычыць Міхаліха крыху глухаватай Іванісе.

— Ты глянь, глянь, Явдосё, Дзям'янава зноў з якімсьці іншым кавалерам! О то-то валазюга.

А зала аж гудзе, скачуць, быццам тыя каровы ў табуне, у які ўляцеў гез. Курава стаўбом. З-пад ног сыплюцца іскры гашаных у танцы папярос. У некага з кішэні вылецела бутэлька і па зале расплыўся гарэлачны арамат. Там у кутку ругаюцца і за кляпы бяруцца. Хтосьці паляцеў. Духата — аж з ілба цячэ. Асабліва відаць гэта па дзяўчатах, па іх размазаных вачах. Білецёр, выпусціўшы са жмені свае білеты, сядзеў, пасалавеўшы, на скрыні і соваў бутэлькаю, стараючыся папасці ў рот.

Раптам, распіхаючыся, уляцеў у святліцу, махаючы абарваным ад кашулі рукавом, Ваня, якога, таму што не хапала вялікага пальца, мясцовыя музыкантам звалі.

— Хлопцы! Нашых б'юць! — зароў ахрыплым ад перапою голасам. — Але даў бы аднаму. Яго шчасце. Я як замахнуўся, яго шчасце, што адскочыў.

Усе гуртам кінуліся на двор. Вайна была ў поўным разгары. Нехта шпурнуў каменем, хтосьці кідаў бутэлькамі з півам, затрашчалі астраколы. Умяшаліся і мужчыны. Хто астраколаю, хто ўручную, Васіль, збегаўшы пад стадолу, з цэпам пёр, Іван страшыў, што каб пачакалі, то ён гіру на пружыне прынясе, бо па дзеду засталася, але хутка замоўк, бо чутна было, як нехта астраколаю шпарнуў. Біліся. Ужо невядома хто з кім, але біліся. Нават свае паміж сабою, бо чуваць было, як Пятро з мацюком да Васіля кінуўся за тое, што дзесьці ззаду цэпам яго пацёг. Піск, крык. Бабы, быццам тыя гусі, з крыкам разбягаліся на бакі, калі толькі нехта кінуўся ў іх бок. Ваня-музыкант скакаў, як заяц, вакол б'ючыхся, вымахваючы з бяспечнай адлегласці рукамі. Нехта ўцякаў, нехта гнаўся. А аркестр іграў. Ды інакш і быць не магло, згоджаны. Могуць не заплаціць.

Зрабілася відна. Памалу ўзыходзіла сонца. Сям-там ляжалі п'яныя. На плоце вісеў нечы пінжак, хтосьці палямі ішоў у бок суседняй вёскі. Васіль, з падбітым вокам, хадзіў і збіраў уцалелыя астраколы, Іван шукаў у бульбе чаравіка. Нехта хадзіў па святліцы, шукаючы, ці нечага не пагубілі. Музыкі закончыліся.

Бізун

(Праця са стар. 1)

Будучыня ў прыгажосці

рыянна Тапалевіч з Саўлянаў, Анна Бурак з Цеснага і шэраг іншых паказалі дываны, пасцілкі, абрусы, мноства карункаў, вышывак, мярэжак і ім падобных цудоўнасцей. Януш Дарашкевіч з Супраслі захапляў наведвальнікаў вычараванымі з камлёў, кораняў і нават галінак постацямі і кампазіцыямі, якіх не пасаромеўся б і мастак-прафесіянал. Янка Кішкель з Ліповага Маста і Аляксандр Пех з Агароднічак паказалі карціны, што нарадзіліся пад іх пэндзлямі, асноўны іх аб'ект — гэта родныя краявіды, дзе стройная кібіць супрасльскай сасны з'яўляецца цэнтральнай тэмай. Так, ачаравала тутэйшых людзей краса, натхняе іх і па сённяшні дзень...

Накіруйцеся ў Супрасль: захмялейце ад жывічнага паху бору, адкрыйце для сябе веліч творчых здзяйсненняў колішніх і сённяшніх мастакоў і пакіньце ў струменях лясных рачулак свою стомленасць жыццём!..

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

У гэтых мурах Архімандрыцкага палаца вас чакаюць славутыя супрасльскія фрэскі.

Ці ведаеце, што...

...у Польшчы ў пачатковыя школы дазўджаж звыш паўмільёна вучняў.

...у нашай краіне ад новага навучальнага года першакласнік будзе ў сваёй сумцы насіць аж 16 кніжак.

...у Беластоцкім ваяводстве ёсць усяго 4300 начлежных месц. У гэтым сезоне быў перададзены ў карыстанне заезны дом у Плёсках, а таксама павялічылася колькасць начлежных месц у прыватных памяшканнях у Драгічыне, Сямяцічах, Сідры, Белавежы і Суражы. Святочны адпачынак будзе арганізаваны ў Васількове, Дайлідах, Юроўцах, Война, Лапах, Рыбаках, Нараўцы, Мельніку і Саколцы. Усе цэнтры нядзельнага адпачынку будуць значна лепш забяспечаны турыстычнымі рэчамі: байдаркамі, воднымі веласіпедамі, палаткамі, матрацамі, лежакамі і рознымі мячыкамі.

...на Беласточчыне ў гэтым годзе арганізаваны тры курортныя вёскі: у Бранску, Боцьках і Каянцы. Да 1980 года будзе іх 10.

(ця)

ЗАМЕНА

У неспакойны і цяжкі яшчэ ваенны час у пачатку 1945 года Іван Міхалюк з Чыжоў зрабіў дагавор са сваім будучым шваграм Васілём Паўлючуком з Лядаў у справе замены. На ладах дагаварыліся ўсе пры бацьках і сведках, што замена будзе роўная. Пастаноўлена было: калі Іван ажэніцца з Васілёвай сястрой Ольгай, а Васіль ажэніцца з Іванавай сястрой Кацярынай, то Ольга пакіне ўсю гаспадарку свайму брату Васілю, а таксама і братовай Кацярыне, а Кацярына пакіне сваю гаспадарку для свайго брата Івана і для братовай Ольгі. Неўзабаве адбылося вяселле, а пасля вельмі хутка Іван захварэў на грузліцу лёгкіх і нырак. Па гэтай прычыне шмат гадоў правёў у розных бальніцах і санаторыях. Ольга сама вымушана была араць, сеяць і малаціць цэпам. Будынкі былі дрэнныя, гнілыя. Самой жанчыне давялося будаваць мураваны хлеў. Трэба было таксама многа грошай на дарагое амерыканскае і англійскае лякарства. Словам, няшчасце спаткала сям'ю Міхалюкоў з Чыжоў праз прамучаных 18 гадоў пасля вяселля. Здарылася ім найгоршае пекла позняй восенню 1963 года, калі апоўначы ўспыхнуў пажар і згарэла старэнькая хатка, з якой цудам выратаваліся тры асобы. На пажарышчы асталіся толькі недагарэлыя асмалкі, бо нічога не ўдалося выратаваць. Крыўдна было пагадзіцца з лёсам, астаўшыся без уласнага кутка, калі мароз прыціскаў штораз то горш. Кацярына Паўлючук з Лядаў, замест дапамагчы пагарэўшаму хвораму брату, пачала яго цягаць яшчэ па судах, каб забраць сабе адшкадаванне за спаленую братаву хату ў суме 18 000 зл. і за яго ўласныя рэчы ў суме 22 000 зл. Разам страты ПЗУ ацаніў на 40 000 зл. Бачачы ўсё гэта, сусед цераз вуліцу злітаваўся і прыняў сям'ю Міхалюкоў у сваю хату, дзе стаўклі пагарэўшыя аж два гады, дарэмна чакаючы адшкадавання, каб змагчы пабудаваць свой кут.

Востра нарэзалася Кацярына на брата Івана, роўна два гады мучыла яго судамі. У судзе Івану прыслугоўваў бясплатны дзяржаўны адвакат, але калі трэба было з'явіцца ў суд, адвакат нейк перaказваў справу свайму сябру, а той не ведаў, калі мае быць, або зусім спазняўся. У канцы канцоў суд адшкадаванне выплаціў Кацярыне. Да таго яшчэ прысудзіў ад Івана сплату Кацярыне ў суме 48 000 злотых. Становішча, у якім апынулася пагарэўшая нешчаслівая сям'я, было нязноснае. Падатак залягаўся датуль, пакуль не перавысіў 18 000 зл., а тады ўжо было перанята за залегласці на скарб дзяржавы 2,5 га зямлі, за якую ўжо ўперш чалавек астаўся вінаваты сплату сястры. Пра звязанне канца з канцом не было мовы, бо секвестратары заглядалі ў хлявы. І так Іван з бядой вымушаны быў узяць пазыку на пабудову дома і стадолы ў суме 115 000 зл. Потым, як вырас сын, то пераняў падупаўшую гаспадарку і расплачваецца з даўгамі, якіх найбольш у вёсцы толькі ён мае. А Іван ужо тры гады працуе ў спулдзельні інвалідаў у Гайнаўцы. Увесь час Кацярына пасылае каморніка, каб той адлічваў ад Івана з зарплаты прысуджаныя ёй яшчэ 46 000 зл. сплаты. Кожны месяц адлічвае каморнік па 900 злотых. Кацярына жыве сабе лёгка, мае новыя будынкі. А Іван з жонкай Ольгай праліваюць слёзы. Усе людзі ім спачуваюць, але ніхто не можа дапамагчы.

Каця, Каця сястра родна,
Лепш жыла б са мной ты згодна!..

Я. М.

ЧЭСЛАЎ БЯЛЯЎСКІ

Жыве ён на хутары ў Вераб'ях, гміны Гарадок, быццам на дачы. Кругом многа дрэў і рэчка па-суседску.

Калі наведаеш яго, кідаецца ў вочы мноства сельскагаспадарчых машын. Нічога ў гэтым асаблівага не было б, таму што нашы сяляне маюць цяпер шмат сельскагаспадарчай тэхнікі, каб не тое, што некаторыя гэтыя машыны яго ўласнай канструкцыі і прадукцыі.

Вось, напрыклад, машына для пасадкі бульбы, якая служыць яму трэці сезон. Сам ён зрабіў кош на бульбу. Шасцярня і ланцугі падыходзілі ад снопавязалкі, а рэгулятары і зачэп дапасаваў ён ад двухскібовага трактарнага плуга, воські і валы паводле яго канструкцыі зрабілі яму ў такарні. Толькі абсталяванне для выкідвання бульбы купіў ён у „Агроме“ ў Беластоку.

— Маёй машынай па растрэсеным гноі адразу можна садзіць бульбу і прыворваць гной, у той час, калі машына фабрычнай прадукцыі патрабуе, каб гной быў прыворaны, — даказвае Чэслаў Бяляўскі.

У Бяляўскага ёсць таксама машына для растрасання гною ўласнай канструкцыі, прычэп для важэння калодак з лесу (у яго 10 га лесу). Сеўнік для збожжа ў яго вельмі шырокі, бо аж 3,5 м. У СКРы ў Залуках купіў Бяляўскі два сеўнікі, якія прызначаны ўжо былі на злом, і зрабіў з іх адзін добры сеўнік.

Чэслаў Бяляўскі мае шмат машын фабрычнага вырабу, уключна з малацільным агрэгатам і трактарам. І ўсе гэтыя машыны сам ён рамантуе, калі што папсуецца. Апрача тэхнічных здольнасцей, Чэслаў Бяляўскі хаця закончыў ён толькі пачатковую школу, і добры будаўнік. Сам ён быў майстрам будовы вялікага гадаўлянага будынка даўжынёю 24 метры і шырынёю 9 м. У гэтым памяшканні ў яго стаіць 90 свіней, 5 кароў і адзін конь. Мае ён ужо карту па спецыялізацыі ў свінагадоўлі. Працы многа. Але і даходу многа. У працы найбольш дапамагае яму жонка. Яна корміць свіней, якія маюць спецыяльныя кармілкі. Вада падаецца гідрантам у хлеў. Сам абсталяваў яго ў калодзежы Чэслаў Бяляўскі. Шмат работ у яго механізавана. Карыстаецца ён, між іншым, электрадаілкай.

Ёсць пэўная дапамога і ад старэнькага бацькі, якому ўжо за 80 год, а таксама ад трох сыноў-школьнікаў, якія падчас канікул і ў вольны час дапамагаюць бацьку і пры жывёлагадоўлі і пры апрацоўцы 20-гектаровай гаспадаркі.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

Аркестр, памясціўшыся на зробленай з дзвярэй стадолы сцэне, роў ужо з паўгадзіны. Двое з перавешанымі праз плячо гітарамі верашчалі ў мікрафон, трэці, то круцячы, то ківаючы галавою, быццам біў паклон сваёй музыцы, валіў у барабаны. А ля святліцы вылі матацыклы, пішчалі тармазы машын. Даведаўшыся з парасклейваных па ўсёй ваколіцы самаробных плакатаў-запрашэнняў, з'язджаліся любіцелі музыкі і танцаў. Аркестр рубаў, і то так, што нават у другім канцы вёскі з пачаткам кожнага новага танца зрываліся з дзікім крыкам з гнёзд вароны і доўга-доўга кружылі, пакуль знайшліся першыя адважныя сесці. Білецёр, апаражніўшы невядома каторую бутэльку піва, што прадавалі тут з немалой накідкай, стаяў у дзвярах ды падшчыпваў праходзячых дзяўчат, радасна шчырачы пры гэтым зубы. Мясцовых прапускаў дарам. Так, зрэшты, было прыгаворана. Ды паспрабуй не прапусці, а асабліва жанчын, дык такую апінію выставяць, што век людзям на вочы сорамна будзе паказацца. О, вунь, як стары Ігнат сабаку Яўдосіную выганяючы са свайго куратніка, прыбіў, дык тая як пусціла пагалоскі, што ён нібыта шкуры з сабак здзірае, то яшчэ па сённяшні дзень мясцовыя, праходзячы ля яго хаты, гаўкаюць і пальцамі паказваюць, а тут то і мовы няма. Яны ж тут найважнейшыя. Яшчэ на добра музыкі не раскруціліся, як яны ўжо, сплёўшы на грудзях рукі, стаялі пад сценамі ды пераказвалі адна другой свае каментарыі адносна таго, хто з кім і як. А тая то, моў, апранута так, а гэтая о' як танцуе, а тая адкуль гэта такая і чыя яна будзе.

— Ты глянь, Олько, на Міхалёву, — гаворыць суседцы Манька. — Бадай яе ўжо халера, налажыла спадніцу на дзве пядзі, аж зызу відаць, і выкручваецца, як ліхое нейкае. Што за бацькі? Я сваёй вушы паабрывала б. То ж проста на смех людскі. І што ж тут хлопцаў вінаваціць, калі цяпер дзяўчаты самі проста нахальна лезуць.

— Ага! І стыду ніякага няма. Антыхрыст ужо ўмяшаўся. Та калісьці, памятаеш, — тлумачыць Олька, — наложыш саян, што ледзь толькі пяты відаць, а ўжо барані бог, каб калена дзе паказалася. Ды і танцы як танцы былі — полька, казачок, а то, як чэрці, скачуць, адно другому пад нос кулакамі соваючы, або нагамі, як цяля, што з хлява вырвалася, выкідаюць. Каб так калісьці, як цяпер Дуньчына, вымахвала я рукамі, дык адразу па бабах пашлі б. Прыдурак чысты.

— Ну ўжо тая Маньчына і апранулася, чупірадла нейкае. На галаве хоць ты гняздо рабі, спадніца да самай зямлі. Не пасуе ўжо так, — крычыць Міхаліха крыху глухаватай Іванісе.

— Ты глянь, глянь, Явдосё, Дзям'янава зноў з якімсьці іншым кавалерам! О то-то валазюга.

А зала аж гудзе, скачуць, быццам тыя каровы ў табуне, у які ўляцеў гез. Курава стаўбом. З-пад ног сыплюцца іскры гашаных у танцы папярос. У некага з кішэні вылецела бутэлька і па зале расплыўся гарэлачны арамат. Там у кутку ругаюцца і за кляпы бяруцца. Хтосьці паляцеў. Духата — аж з ілба цячэ. Асабліва відаць гэта па дзяўчатах, па іх размазаных вачах. Білецёр, выпусціўшы са жмені свае білеты, сядзеў, пасалавеўшы, на скрыні і соваў бутэлькаю, стараючыся папасці ў рот.

Раптам, распіхаючыся, уляцеў у святліцу, махаючы абарваным ад кашулі рукавом, Ваня, якога, таму што не хапала вялікага пальца, мясцовыя музыкантам звалі.

— Хлопцы! Нашых б'юць! — зароў ахрыплым ад перапою голасам. — Але даў бы аднаму. Яго шчасце. Я як замахнуўся, яго шчасце, што адскочыў.

Усе гуртам кінуліся на двор. Вайна была ў поўным разгары. Нехта шпурнуў каменем, хтосьці кідаў бутэлькамі з півам, затрашчалі астраколы. Умяшаліся і мужчыны. Хто астраколаю, хто ўручную, Васіль, збегаўшы пад стадолу, з цэпам пёр, Іван страшыў, што каб пачакалі, то ён гіру на пружыне прынясе, бо па дзеду засталася, але хутка замоўк, бо чутна было, як нехта астраколаю шпарнуў. Біліся. Ужо невядома хто з кім, але біліся. Нават свае паміж сабою, бо чуваць было, як Пятро з мацюком да Васіля кінуўся за тое, што дзесьці ззаду цэпам яго пацёг. Піск, крык. Бабы, быццам тыя гусі, з крыкам разбягаліся на бакі, калі толькі нехта кінуўся ў іх бок. Ваня-музыкант скакаў, як заяц, вакол б'ючыхся, вымахваючы з бяспечнай адлегласці рукамі. Нехта ўцякаў, нехта гнаўся. А аркестр іграў. Ды інакш і быць не магло, згоджаны. Могуць не заплаціць.

Зрабілася відна. Памалу ўзыходзіла сонца. Сям-там ляжалі п'яныя. На плоце вісеў нечы пінжак, хтосьці палямі ішоў у бок суседняй вёскі. Васіль, з падбітым вокам, хадзіў і збіраў уцалелыя астраколы, Іван шукаў у бульбе чаравіка. Нехта хадзіў па святліцы, шукаючы, ці нечага не пагубілі. Музыкі закончыліся.

Бізун

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ. Жніво. Фота Я. Целушэцкага.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астроне! Сніцца мне, што я на вёсцы ў бацькоў. Сядзім мы ў летняй кухні. Я абіраю бульбу. У той жа хвіліне ўваходзіць Мірэк (ён у нас ніколі не быў, я з ім хадзіла). Мірэк прынёс карціну. На ёй была фатаграфія чорнай дзяўчыны з адкрытымі грудзьмі. Ён спытаў, ці мы хочам яе купіць. Мае бацькі катэгарычна адмовілі. Я аднак хацела мець гэту карціну. Мірэк хацеў за яе толькі 7 зл. Я ўзяла яе. Ён сказаў, што са мною ён заўсёды дагаворыцца. Вельмі цешыўся, што я купіла гэту карціну. Грошы я мела заплаціць скарбніку-негру. Я выбегла яго пашукаць. Ужо я ў горадзе. Быццам у школе. Бягу на трэці паверх. У групе стаяць хлопцы і прыглядаюцца мне. Адзін з іх вельмі мне спадабаўся (я яго знаю). Хлопцы сказалі, што негр пайшоў у клас. Мне ніколі не сняцца сны. Што гэты дзіўны сон значыць?

Аня

Аня! Не вер Мірку. Ён прынёс табе карціну, на якой ты ўбачыла дзяўчыну з адкрытымі грудзьмі. Абазначала б гэта, бадай, тое, што ён хлуслівы ў адносінах да цябе (можа, мае нейкую іншую дзяўчыну?..) Але ты яго не бойся, ён яшчэ пашкадуе, што цябе ашукваў. Бо і тое, што ты хацела плаціць грошы, і тое, што скарбнікам быў негр, абазначае поспех у тваіх справах.

Астрон

Сардэчныя тайны

Дарогае Сэрцайка, прашу даць адказ на мой ліст. Я яшчэ маладая і гэтай праблемы не магу вырашыць сама. Пяць месяцаў таму назад хадзіла я з Янкам. Мы вельмі кахалі адзін другога. І не спадзявалася, што ўсё гэта так хутка скончыцца. Янка пагневаўся на мяне, што я не прыйшла на спатканне. У той час, калі ён вызначыў спатканне, я была вельмі занятая. Прабавала яму гэта выясніць, але ён мне не прабачыў. І да гэтага часу да мяне не адзываецца. Ён напэўна знайшоў сабе іншую дзяўчыну. Я ёй вельмі зайздрошчу. Што мне рабіць? Я яшчэ яго кахаю. Не раз падумаю сабе, што напэўна яшчэ знайду сабе хлопца, мне ж толькі 16 год. Але здаецца, што Янка быў аднак найлепшым.

Ірэна з Б.

Ірэна, так вось бывае з каханнем у тваіх гадах — раптоўна ўспыхвае і хутка пагасае. Проста зарана яшчэ. Каханне сталага, сур'ёзнага трэба яшчэ пару гадоў пачакаць. Напэўна за гэты час правінецца яшчэ і некалькі хлопцаў, аж урэшце, як кажуць, трапіш на свайго. А каханне з дзіцячых гадоў астанецца ў памяці толькі ўспамінам.

Сэрцайка

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Ц. на аснове рашэння жыллёвага аддзела з'яўляецца наймальнікам кватэры, якая складаецца з трох пакояў і кухні. Дом з'яўляецца ўласнасцю Б. Ц. была прыдзелена кватэра, калі ён меў маці і трое дзяцей. Цяпер маці ўжо памерла, а дзеці выраслі, пажаніліся і маюць свае кватэры. Б. з жонкай пражывае ў цесця і хацеў бы мець сваю кватэру. Ці можа ён патрабаваць, каб Ц. апаражніў для яго два пакоі?

АДКАЗ: Паводле новага жыллёвага закону нават адміністрацыйная ўлада не можа забраць ад наймальніка частку кватэры толькі таму, што сям'я яго паменшылася. Тым больш не можа гэтага патрабаваць прыватны ўласнік, хоць бы памяшканне было звольнена з-пад публічнай жыллёвай гаспадаркі, калі наймальнік займае кватэру на аснове пастановы жыллёвага аддзела. Калі б кватэра была звольнена, адміністрацыйныя ўлады не маглі б супрацівіцца, каб уласнік мог заняць гэтае памяшканне. Калі б ён даставіў наймальніку іншае памяшканне, хоць бы і меншае, але адпавядаючае сямейным умовам наймальніка, або заплаціў за яго ўдзел у жыллёвы кааператыў, адміністрацыйныя ўлады мелі б абавязак перасяліць наймальніка на кошт уласніка дома.

Па меры сваіх магчымасцей, якія, як вядома, невялікія, адміністрацыйныя ўлады павінны перасяляць наймальнікаў, што займаюць кватэры на аснове адміністрацыйных пастаноў, калі ўласнік сам патрабуе кватэры.

Лялькі-партнёршы

Куток практычных ведаў

Ці заўважылі вы, як апрануты гэтыя дзяўчынкі і іх лялькі? Аднолькава! Як партнёршы. Сённяшняя мода настолькі шматколерная і разнастайная, што нават модныя сукенкі дарослых жанчын напамінаюць часамі шаты прынцэсы з казкі. А што ўжо гаварыць аб дзецях!

Перш за ўсё: нават 3- 4-гадовыя дзяўчынкі не выглядаюць сёння модна ў кароткіх сукеначках ці спаднічках. Даўжыня можа быць розная, абы не былі яны кароткія, ну, і ўсё ж лепш незадоўгія, каб не перашкаджалі дзецям бегаць, гуляць, свабодна адчуваць сябе і рухацца.

На сукеначку можна апрануць другую сукеначку, без рукавоў, з хвальбанкамі — нешта накшталт сарафанчыка. Калі ніжняя сукеначка (як на здымку) ў кветкі ці нейкія ўзоры, то верхняя можа быць гладкая.

Ізноў модныя кароткія шкарпэткі.

Сяброўка

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

У блоку № 19, як я даведаўся пасля свайго прыбыцця, выраблялісе не толькі фальшывыя грошы, але і падробленыя дакументы, пашпарты і бланкі насведчанняў многіх нацый. Блок № 19 з'яўляўся прадпрыемствам галоўнага ўпраўлення імперскай бяспекі...

Усім зняволеным блока № 19 з самага пачатку было вядома, што гэта асобая каманда, якая называлася на лагерным жаргоне „камандай узнясення на неба", з'яўлялася камандай смяротнікаў, бо ўсе зняволеныя, што ўваходзілі ў яе, былі яўрэі ці людзі змешанай нацыянальнасці. Мы былі „носьбітамі тайны". Калі абодвух гэтых якасцей саміх па сабе аказалася б недастаткова, каб лічыць нас камандай смяротнікаў, то дадатковым пацверджаннем і доказам служыла наступнае. Пры лёгкай траўме, напрыклад, парэзе пальца, зняволеных адпраўлялі на амбулаторны прыём да ўрача, які не меў права сказаць ім нават адно слова. Цяжкахворых не дазвалялася класці ў бальнічны барак, нават калі мелася магчымасць вылячэння. Іх ізалявалі ва ўмывальцы, а калі гэта не дапамагала, ліквідавалі, г.зн. забівалі".

Матэрыялы, якія выкрывалі Кругера, Шміда, Швенда і іх шэфа Шэленберга, ужо гарой ляжалі ў галоўнай кватэры англа-амерыканскіх войск. Сам Вальтэр Шэленберг, які к таму часу знаходзіўся пад вартай у англічан, меў усе падставы не спадзявацца ні на што ў чаканні суда: тады буйным ваенным злачынцам чакаць літасці не прыходзілася. Аднак эсэсаўскі фальшываманетных спраў майстар Бернхард Кругер і яго „галоўбух" Роберт Шмід своечасова паспелі выкарыстаць падробленыя дакументы. Праўда, у іх наўрад ці былі шанцы застацца нязлоўленымі: занадта ўжо яўныя былі іх сляды, што вялі ў занятыя амерыканцамі раёны Германіі і Аўстрыі.

Ва ўсякім разе, калі Макнэлі перадаў свой выніковы даклад аб праведзеным ім расследаванні ў галоўную кватэру англа-амерыканскіх войск у Франкфурце-на-Майне, адплата ўдзельнікам гэтага бяспрыкладнага злачынства здавалася толькі пытаннем часу, які залежаў толькі ад поспеху іх пошукаў.

Нюрнбергскі прыгавор фашысцкай службе бяспекі быў да канца ясны. Служба бяспекі ва ўсёй яе сукупнасці прызнавалася злачыннай арганізацыяй. У адпаведнасці са статутам Міжнароднага ваеннага трыбунала арганізацыя СС таксама была аб'яўлена злачыннай. Тым самым быў у прынцыпе вынесен прыгавор таксама начальніку аднаго з упраўленняў службы бяспекі групенфюрэру СС Шэленбергу і яго блізкім падручным: штандартэнфюрэру СС Шміду, штурмбанфюрэру СС Хетлю, оберштурмбанфюрэру СС Скарцэні і штурмбанфюрэру СС Кругеру.

Прыгавор Міжнароднага ваеннага трыбунала павінен быў служыць кіраўніцтвам для ўсіх працэсаў ваенных злачынцаў, што адбыліся пазней у Нюрнбергу і сталі вядомыя пад назвай „наступныя працэсы". На іх судзілі вінаватых у цяжкіх злачынствах фашысцкіх магнатаў ваеннай прамысловасці, урачоў, юрыстаў, міністэрскіх чыноўнікаў, генералаў і вышэйшых чыноў СС.

Вось тут і аказалася, што стратэгічны варыянт, на ажыццяўленне якога разлічвалі заправілы СС і СД у „Альпійскай крэпасці", зусім не быў пахаваны. Адным з самых важных сярод гэтых крымінальных працэсаў, якія вяліся ўжо не Міжнародным ваенным трыбуналам, а толькі амерыканскімі суддзямі, была так званая справа № 11.

Перад амерыканскім ваенным судом паўсталі чатыры нацысцкія міністры і сем статс-сакратароў, а таксама рад іншых вышэйшых дзяржаўных чыноўнікаў гітлераўскага рэйха. Па назве берлінскай вуліцы, дзе размяшчаліся ў свой час галоўныя фашысцкія міністэрствы, працэс гэты атрымаў назву „працэсу Вільгельмштрасе". Працягваўся ён з 1948 г. да красавіка 1949 г. і належаў да ліку самых апошніх, якія адбываліся ў Нюрнбергу.

На лаве падсудных па справе № 11 сядзеў і начальнік зарубежнай сакрэтнай службы нацыстаў Шэленберг, а побач з ім — былы імперскі міністр фінансаў граф Шверын фон Крозіг і віцэ-прэзідэнт германскага „Рэйха-банка" Эміль Пуль, які шмат гадоў быў у змове з эсэсаўцамі. Паколькі гэтыя абвінавачваемыя таксама неслі асноўную адказнасць за транспарціроўку нацысцкіх мільёнаў за граніцу, якая пачалася восенню 1944 г., увесь свет чакаў, што на „працэсе Вільгельмштрасе" будуць да канца ўскрыты ўсе пытанні, якія засталіся яшчэ нявысветленымі.

Вялікі апарат амерыканскага абвінавачвання падрыхтаваў да слухання справы не менш як 550 тысяч дакументаў: папкі з імі займалі паліцы агульнай даўжынёй у 15 метраў. Абвінаваўцамі былі назначаныя вядомыя юрысты. У якасці галоўнага абвінаваўцы выступаў свежаспечаны брыгадны генерал амерыканскай арміі Тэлфард Тэйлар; яго намеснікам быў доктар юрыспрудэнцыі Роберт М. Кемпнер, які ўзначальваў абвінавачванне па справах палітычных устаноў гітлераўскай Германіі.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

(Працяг са стар. 5)

кевіч — словамі. Пабачым, што з гэтага спектакля палучыцца.

„А нам не трэба ні воплескаў ні свістаў
ты ведаеш як цяжка жыць
як цяжка сябе пакінуць
ведаеш“

А ля! Як вы толькі адны ў хаце, то хто ж вам свісне? Хіба цвыркун у куточку. Як самому сябе пакінуць я асабіста не ведаю.

„Мне трэба ісці я не магу ісці“
От табе і маеш, да чаго дайшоў!
„і ты са мною бы верны цень у поўдзень“

Таксама стаіць стаўпом.

„са мной надзея“

Ну, хапайся, бы ўтопленік за саломінку.

„што дзень надуты паветраны шар
не лопне не дачакаўшыся пары“

Першая рэальнасць у творы.

„Хай толькі хопіць сілы
а голасу плячамі
пранясу цераз канец далей чым змог бы
а занясу туды дзе няма канца“

Напэўна, даражэнькі, не хопіць сілы. І голас у тым нічога не паможа. Крычы, хоць пэнкні, а далей, чым можаш, не занясеш. А канца няма толькі ў сусветах.

„Пішу Табе кавалак поля
слівы што фіялетам моляцца
крылы млына якія знерухомелі
не пражыўшы ганьбы непатрэбнасці“

О, нарэшце, пачуў залатыя словы! Толькі пішы ёй поле, а й то натарыусам. Ды на гаспадарку, курэй гадаваць і па-бацькоўску нажом нагаварваць!.. Але што гэта? Ужо і я пачаў загаварвацца, думаць аб сталасці, а тым часам аўтар-фантазёр, бы ў гарачцы, пераскочыў з поля на слівы і, не спыніўшыся на момант, скокнуў на крылы млына. Урэшце зрабіў перадышку, бо піша:

„Той млын стаіць
салдат нібыта памёр а не паваліўся
маўчаў калі агалялі“

Стаіць, як кожная нерухомая маёмасць. Салдат, значыць, чалавек, калі памёр, мусіць паваліцца. А што гэты млын маўчаў, калі яго агалялі, а не крычаў і не прасіўся, дык, відаць, майстар, які яго будаваў, не ўставіў яму адпаведную шасцярню, бы сённяшні мікрафон.

„змоўк і страшыць сумнай нагатою“

Ага, значыць, той млын уладаў дарам мовы, калі змоўк.

„там сад наш ацалеў яшчэ“

Давай пераключымся ў сад. Па тым відаць і млын быў бацькавай уласнасцю.

„дзе ходзіць скуру сваю сушыць маці
старэчыя косці звільгатнелыя раматусам
ледзь ужо даносіць дзе вечнае ўваскрасенне
дзе вітраж пор году неадменны
нічога адмяніць не хоча“

Што ж, грэцца на сонцы дазваляе наша геаграфічная шырыня. Горш прыходзіцца старым эскімосам. Вечнае уваскрасенне і вітражы адменнасці! Аўтар, відаць, належыць да ідэалістычнай плыні. І сам ідзе і кагось (чытача) вядзе ў містыку. А то ўжо і дурное і непатрэбнае.

„Пішу Табе смак першай бульбы“

О, то дзела! Жывы пра жывое думае. Мабыць, у аўтара кішкі марш зайгралі. Не каштуй, а пішы смак і будзь сыты.

„счарнелы стол, паруючую зацерку“

Ну, са сталом то ўжо непарадак. Бацька заняты курыцай, маці скуру сушыць. Каб аўтар любіў чысціню, то не дапусціў бы да счарнеласці стала. Пісанню тэўйму (у падскоках) і канца не будзе. Ускіпяці, хлопча, кацёл вады, ашпар ёю свой стол ды, закасаўшы рукавы, ухапіўшы ў рукі шчотку, вышаруй як след, каб стол зіхацеў ад белі і чысціні. За гэты час і зацерка з большага астыла б, у хаце пасвятлела б, а мо і ў галаве.

Дзядзька Квас

*) Беларускі Каляндар — 78.

БУДЗЕ ПРЫГОЖА

Аднойчы, едучы ў Кожына, убачыў я, што на раз'ездных дарогах недалёка ад Кожына на няўгоддзях пасадзілі вялікі кусок дзікай ружы, якая добра прынялася. Калі гэтая ружа падрасце і зацвіце, вось люба будзе паглядзець на расстайныя дарогі.

Міхал Кірылюк

АДМОЎНЫЯ З'ЯВЫ Ў КЛЯШЧЭЛЕЎСКАЙ ГМІНЕ

Селянін з вёскі Тапаркі, Кляшчэлеўскай гміны, наракае на сваю гміну. Вось у чым прычына. Жыве на ўскраіне вёскі і каля яго панадворка праходзіць жвіраваная дарога, якая спалучае вёску Рудуты з Сакамі і Кляшчэлямі. Тут, каля яго сядзібы, насупраць агарода, на гэтай дарозе ўжо больш як год часу быў зроблены мост. З аднаго боку таго мосціка не быў закончаны прыдарожны роў — яго не выкапалі. У час дажджоў уся вада, напаткаўшы на сваёй дарозе перашкоду — той непракапаны роў — разліваецца па ўсім агародзе селяніна Барыса Бярозы. А вада бяжыць шпарка, бо якраз з узгорка.

Чалавек гэты колькі разоў ужо прасіў сваю гміну, каб гэтую сітуацыю паправілі, але ўсё дарэмна, у гміне чалавека не слухаюць і на яго просьбу не рэагуюць. Кляшчэлеўская гміна вядомая тым, што не любіць крытыкі ў свой адрас, хоць яна і справядлівая. Аднак у даным выпадку чалавеку трэба памагчы.

М. Панфілюк

РАСТУЦЬ ДАМЫ

16 гадоў таму назад арганізавалася ў Гайнаўцы жыллёвая спулдзельня. Яе першым старшынёй быў Мікалай Бартасевіч. Дзякуючы жыллёвай спулдзельні горад выглядае штораз ладней, будуюцца новыя пасёлкі, апошні вырастае на вуліцы Рэя. Вялікая тут заслуга старшыні Юзэфа Мешка.

За 16 гадоў спулдзельня пабудавала 30 блокаў, такім чынам 5 тысяч асоб маюць цяпер дасканалыя ўмовы жыцця. Цяпер старшынёй з'яўляецца Мар'ян Хадакоўскі, які прадаўжае традыцыі добрай работы гайнаўскай спулдзельні. У далейшым стараецца развіваць жыллёвае будаўніцтва, бо каля 500 членаў чакае сваёй чаргі на кватэру.

Тэрыторыя ў граніцах вуліц Леніна, 1 Мая і Рэя ўжо забудавана, горад разрастаецца на новых месцах. Знікаюць старыя будынкі, сведкі старой Гайнаўкі. Растуць новыя дамы і расце новы горад.

Вірскі

ДОБРЫ ПАЧАТАК

У склад сельскагаспадарчага камбіната (ВСГР) у Нарве ўваходзіць сем кааператываў. Агульная паверхня ўсяго гаспадарства займае 2.660 га, у тым ліку ворнае поле — 1475 га, лугі — 601 га і паша — 224.

Нараўскі ВСГР быў арганізаваны на палях дзяржаўнага фонда зямлі. Палі V і VI класа складаюць 73 працэнты. Найбольш тут сеюць збожжа, бо якасць глебы не дазваляе на пасевы іншых культур. Гаспадарства гэтае вядзе адкорм свіней і маладых кароў. Авечак гадуюць 4000 штук у Трасцянцы. Маюць 7 ферм гадоўлі курэй.

Плануюць яшчэ пабудаваць тучарню на 1200 штук у Васьках, абору дойных кароў на 500 штук у Крыўцы, хлеў для свінаматак у Макаўцы.

Спулдзельня драбярская ў Рыбалах распачала працу ў 1974 годзе. У мінулым годзе яны ўставілі ў 6 куратнікаў 96 тысяч брайлераў. Гадавая прадукцыя — 500 тон курынага мяса. У чэрвені гэтага года быў закончаны блок для 18 сем'яў. (г)

ТРЭБА ПОМНІЦЬ

Не так даўно пісалася ў „Ніве“ пра аўтобусы, якія ідуць праз пушчанскую вёску Старына ў Дубіцкай гміне, што яны дрэнна хадзілі. Справа палепшылася, і аўтобусы пачалі ездзіць, як трэба — па плану. Каб толькі так далей, каб не перахваліць...

Другая справа. Колькі разоў ужо крытыкавалася вуліца ў вёсцы Тафілаўцы, Дубіцкай гміны. І вось нешта пачынае змяняцца. Нядаўна трактарнай раўняркай самыя найгоршыя адрэзкі вуліцы былі выгладжаны і выраўнаны. Яшчэ гэтыя адрэзкі маюць быць зажвіраваны, а пасля паложыцца асфальт. Частка работы зроблена, і гэта добра. Каб як найхутчэй была зроблена і другая частка.

М. Панфілюк

ТОЛЬКІ ПАЧАЛІ

Восенню 1977 г. прадстаўнік раённага водна-меліярацыйнага прадпрыемства ў Саколцы з'явіўся ў вёсцы Грыбоўшчына-Старая, гміны Крынкі, і паабяцаў загаспадарыць ім выган, каб можна было на ім збіраць сена. Праўда, прыйшлі трактары і зааралі выган. Але далейшая праца замерла і больш нічога не робіцца. Цяпер людзі з Грыбоўшчыны-Старой пасуць каровы на заараным выгане.

Гіль

Сталы чытач „Нівы“ (з вёскі Істок). Пішучы карэспандэнцыю ў рэдакцыю, абавязкова трэба да ведама рэдакцыі падаць прозвішча і імя. Тады толькі мы можам прыняцца за справу.

Васіль Ялча. Выпадкі, адзін з якіх вы нам апісалі, калі то розныя ўраднікі нервуюцца ў сваіх акенцах, калі людзі гавораць па-свойму, бываюць. Што ж адказаць на гэта? Дурнёў не сеюць — яны самі родзяцца!

Дзед Кастусь. Бывае, што нейкі карэспандэнт па розных прычынах не публікуецца нейкі час у „Трыбуне чытачоў“. Здаецца нам, аднак, што якраз вы павінны пачаць пісаць аб жыцці сваёй і суседніх вёсак, а не толькі паведамляць нам, што чытаеце нашых карэспандэнтаў. Чакаем матэрыялаў, дзядзька Кастусь!

Рэдакцыя атрымлівае часта „Заявы“, пісаныя адным і тым самым почыркам ад імя розных асоб. Нам пераважна цяжка разабрацца ў гэтых заявах. Просім зацікаўленых асоб пісаць самім — коратка ды ясна, без лішніх уступаў і фармальнасцей.

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

У Беластоку на вул. Гагарына шафёр, які ехаў „Старам“, на пераходзе для пешаходаў забіў жанчыну. Шафёра арыштавалі.

На дарозе каля вёскі Слохы Анапольске, гм. Сямяцічы, шафёр „Фіята-125“ стукнуўся з „Жукам“. У выніку гэтага трох параненых пасажыраў „Фіята“ адвезлі ў бальніцу, дзе адзін з іх памёр.

А на дарозе з Баброўнік у Коматаўцы, гм. Гарадок, матаролер „Ява“ стукнуўся з трактарам „Урсус“. Пасажыр матаролера загінуў на месцы, а трактарыст уцёк з месца выпадку.

Вельмі многа выпадкаў здараецца на нашых дарогах. Мы падалі толькі смяротныя. Менш небяспечныя, калі людзей толькі раніць, былі ў апошнім часе ў вёсцы Дубіны, у Гарадку, у Беластоку, у вёсцы Грабавец. Прычынай іх бывае пераважна неасцярожнасць.

Запіскі натураліста

ГЕАІХНАЛАГІЧНЫЯ НАЗІРАННІ

Пад гэтым тэрмінам — геаіхналогія трэба разумець сляды жыццядзейнасці арганізмаў, як норы, праходы, логавішчы, сховішчы і сляды перамяшчэння, адбіткі лапаў і ўсё тое, што застаецца пасля жывых істот у геалагічных адкладах.

Жыццё ўсялякага наземнага арганізма знаходзіцца ў сувязі з геалагічнай гісторыяй мясцовасці. І таму, калі знайшлі вы нару або сховішча жывёлы, то ведайце, што яны з'явіліся там невыпадкова, а маюць залежнасць ад экалагічных умоў асяроддзя.

Вельмі цікава паназіраць над жыццём сернаў. У лесе ў адлегласці 1 км ад чыгуначнага прыпынку Леўкі, гміна Бельск-Падляшскі, знайшоў я логавішча сернаў. Была позняя восень 1977 года, развітальная пара, калі ўсё выдавалася мне сумным і тужлівым; пажаўцелае лісцё ляжала пад нагамі, а асенні вецер кольсаў верхавінамі высокіх бярозак, соснаў і асін. Пачаў я рабіць навуковыя даследаванні логавішч сернаў, пабудаваных у выглядзе прымітыўных ямак, ачышчаных ад лясной падсцілкі. Тут яны адпачываюць, начуюць. Ранак быў вельмі туманны. Раптам пачуў нейкі мяккі кашаль. Затаіўшы дыханне, з біноклем у руцэ, скрадаючыся з-за густых кустоў ядлоўца, прыкмеціў я, як адна з сернаў апусціла галаву і кашляла. Яе штосьці быццам душыла. Хутка і другая серна пачала гэтаксама кашляць. Астатнія тры серны штосьці хапалі з зямлі. Падышоў я да іх бліжэй і даў пра сябе знаць. Усе яны мігам зніклі ў глыбі лесу. Ахапіў мяне глыбокі смутак і жаль. Гэтыя серны агорнуты страшнай пакутніцкай хваробай, — матыліцый. На жаль, я не магу ні ў чым ім дапамагчы.

А што гэта матыліца? Гэта хвароба, пры якой у жоўчных сасудах пячонкі развіваецца лічынка, падобная да кароткай п'яўкі. Заражаюцца гэтай хваробай на багнавых лугах ласі, серны, алені; а з хатніх жывёл — каровы, авечкі і коні. Галоўным пераносчыкам матыліцы з'яўляецца балотны слімак (Limnaea Stagnalis) (мал. I). Слімак гэты геаіхналагічна вельмі стары арганізм на Зямлі. Акамянелыя ракавіны яго вядомы з юрайскай геалагічнай эпохі, што была 160 мільёнаў гадоў таму назад. Балотны слімак у халодную пару года ўпадае ў стан анабіёзу — скрытага жыцця, што і памагло яму перажыць усе цяжкія часы, чатыры аледзяненні Зямлі ў чэцвярцічным перыядзе.

Але ў гэтым выпадку нельга абвінавачваць і чапаць рэдкіх і ні ў чым не вінаватых іншых слімакоў, як рагавік (Planorbis Sp.) (мал. 2), і вінаграднік (Helix pomatia) (мал. 3). Іх засталося вельмі мала і іх трэба берагчы.

Інж. Б. Ф. Рудкоўскін

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі „ЗАЎТРАШНЯЯ МАСЛЯНКА“, „Ніва“ № 28/1167 ад 9 ліпеня 1978 года.

Адказвае: WOJEWÓDZKA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W BIAŁYMSTOKU ZAKŁAD MLECZARSKI W HAJNÓWCE.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Jutrzejsza maślanka” z 28/1167 numeru tygodnika „Niwa” z dnia 9 lipca 1978 roku — Dyrekcja Zakładu Mleczarskiego w Hajnówce wyjaśnia, iż na kapslach maślanki butelkowej podawany jest zgodnie z Polską Normą 63/A-86065 dzień przydatności maślanki do spożycia. Okres ten wynosi 48 godzin od czasu zakończenia procesu produkcyjnego. W związku z tym maślanka kupiona w środę może mieć na wieczku butelki wybity napis „czwartek”, co wskazuje na to, że może być ona jeszcze w sprzedaży w czwartek.

Jeśli zaś chodzi o mleko i śmietanę, to na kapslach butelek tych artykułów podawany jest zgodnie z Polską Normą dzień zakończenia procesu technologicznego, w którego zakres wchodzi wychłodzenie produktu w magazynie producenta. Gwarantowany okres przydatności do spożycia śmietany wynosi 2 dni, natomiast mleka — 1 dzień.

Jednocześnie Dyrekcja Zakładu Mleczarskiego w Hajnówce przeprasza konsumentów maślanki za to, że sprzedawca nie potrafił wyjaśnić nurtującego go problemu.

Dyrektor
inż. Andrzej Pryzowicz

Да заметкі „НЕШТА ТРЭБА ЗРАБІЦЬ“, „Ніва“ № 21/1160 ад 21 мая 1978 года.

Адказвае: URZĄD GMINY W MICHAŁOWIE.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Coś trzeba zrobić” z 21/1160 numeru tygodnika „Niwa” Urząd Gminy w Michałowie informuje, iż droga z Michałowa do Potoki została naprawiona (wyboje i dziury zostały zasypane żwirem i nawierzchnię wywłókowano). Obecnie stan nawierzchni nadaje się do ruchu lokalnego.

(podpis nieczytelny)

ІМПАРТГУМАР

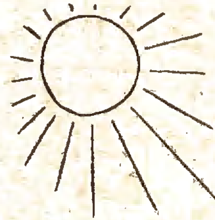
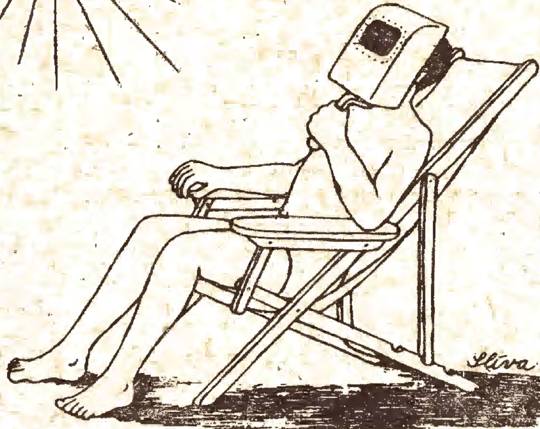
ЭКСКУРСІЯ

— Дарагія і паважаныя экскурсанты! Сёння мы з вамі адпраўляемся ў падарожжа па цудоўных вуліцах і праспектах нашай любімай сталіцы. Як вы, напэўна, ужо здагадаліся, я з'яўляюся экскурсаводам. Мой службовы абавязак — пазнаёміць вас са славутымі і памятнымі мясцінамі, якімі багаты наш народ. А горад наш, магу вас запэўніць, дзівосны. А які народ жыве ў гэтым горадзе! Па-першае, ветлівы, па-другое, зычлівы, па-трэцяе — гасцінны і, па-чацвертае, культурны. Дарэчы, сам я таксама з гэтага горада.

Ну, вось і пазнаёміліся. Спадзяюся, мы згаворымся з вамі. Толькі адразу ж дамовімся: слухайце мяне ўважліва. Гэй, грамадзянін на заднім сядзенні! Чаму перагаворваецеся? Я ж папярэдзіла! Адны пакуты з гэткімі! Збяруць з розных вёсак усякіх неабчэсаных тыпаў і вязуць да нас. А тут вазой з гэтымі ахламонамі, выхоўвай іх, вучы, як трэба сябе паводзіць. І як толькі нервы мае яшчэ вытрымліваюць. Ці паверыце, усю мінулую ноч не заснула. А чаму, спытаеце? Учора адзін такі дундук трапіўся — усю дарогу ў акно вочы пяліў, быццам мяне і на свеце не існуе. Ніякай культуры ў людзей, ніякага абыходжання, а пра павагу і казаць няма чаго. Ну, добра, не паважаеце мяне як жанчыну, дык мусіце паважаць хоць бы як службовую асобу... Паважаць маю пасаду... А то прывыклі дома з жонак здзеквацца і тут тую ж лінію працягваюць гнуць. Не ўжо, дудкі! Тут феадалам з байскімі звычкамі не месца! Мы таксама законы ведаем, не лыкам шытыя! Што?.. Прашу не перабіваць! А яшчэ акуляры начапіў, капялюш на свой калган напяліў! Напэўна, у сябе ў раёне ў вялікіх начальніках ходзіць.

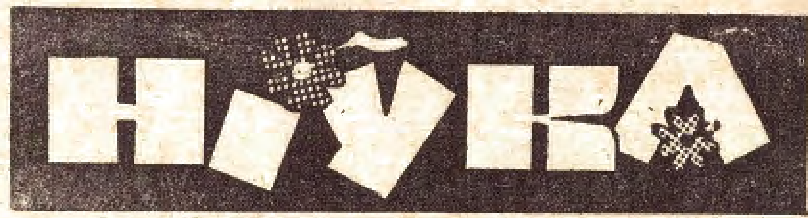
Ох, зноў галава разбалелася... Зноў ночку спаць не ўмагу. Ну, слава богу, хоць маршрут кончыўся... Ну, вось, дарагія, глыбокапаважаныя госці, вы пазнаёміліся з нашай цудоўнай сталіцай, убачылі яе славутыя мясціны, пазнаёміліся з лепшымі людзьмі. Спадзяюся, гэта цікавае падарожжа пакінула ў вашых сэрцах незабыўнае ўражанне. Да пабачэння, дарагія сябры! Усяго вам добрага! Дзякуй за ўвагу!

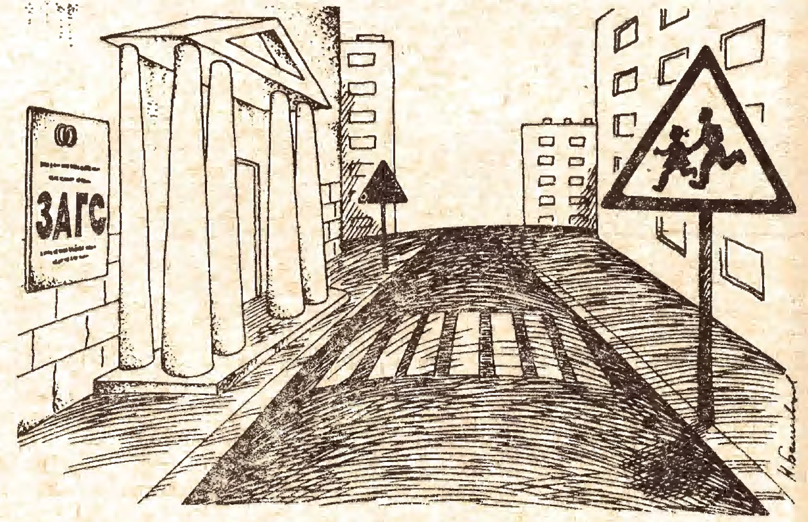
Марат Карымаў
Башкірыя

Як сказаць „разумнік“, каб ён ведаў, што ён дурны? І як сказаць „дурны“, каб ён не думаў, што разумнік?

ПРЫГОЖЫ ХЛОПЕЦ

Прыгожага хлопца
Сустрэла я ў клубе.
Зірне такі ў вочы —
Спакой увесь згубіш.

Увесь вечар з мяне ён
Не зводзіў пагляду.
Такому знаёмству,
Як святу, я рада.

Мы з клуба з тым хлопцам
Ішлі... Паступова
Завязвалі ціха
Аб нечым размову.

Мы сталі ля рэчкі.
Раса траўку гнула.
І на развітанне
Я вось і пачула:

— Скажу, як нявесце,
Што маю сказаці:
Нядрэнная нявесткай
Маёй будзеш маці.

Сказаў — як абліў ён
З цабэрка вадою.
Пайшла ад яго я
Паспешнай хадою.

Я ж думала шчасце,
Каханне між намі.
А хлопец батрачку
Падшуквае маме.

Пайшла я, стаіўшы
Вялікую крыўду.
І ўвечары к хлопцу
Такому не выйду.

С. Вішнеўскі

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Што вы думаеце наконт маёй новай карціны? — пытае малады мастак свайго старэйшага калегу.
— Тэхніка добрая.
— Толькі і ўсяго?! А ці ведаеце вы, што я прадаў яе ўчора за 5000 марак?
— Вось гэта ўжо сапраўднае мастацтва.

*

Прывёз аграном аднекуль насенне новага сорту дынь. Пасеялі.
Праз нейкі час прыязджае брыгадзір гароднінай брыгады да агранома ды кажа:
— Іванавіч, а на вянках вашых дынек агурочкі завязваюцца...

*

Вы ўжо паведамілі аба мне дырэктару рэстарана? — спытаў рэвізор падатковага ўпраўлення афіцыянтку.
— Вядома, але ён вернецца праз паўгадзіны.
— А куды ён пайшоў?
— Развітацца з сям'ёй

— Саша!

ХАБАР

— Зноў ты на рыбу? — засмучана сказала жонка, гледзячы на зборы мужа. — Ды я, пэўна, ад здзіўлення памерла б, калі б хоць адну нядзелю ты правеў са мною...
— Ну, ну, — мармытнуў муж, — няма чаго мне соваць хабар...

АШУКАЎ

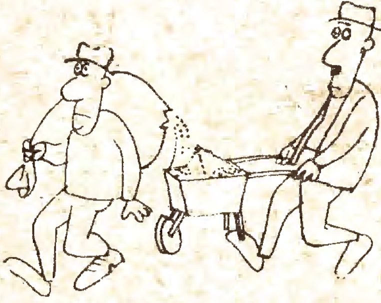
— Вы прызнаецеся, што правялі ноч у гэтым атэлі разам з адказчыкам?
— Так, але ён мяне ашукаў.
— Якім чынам?
— Ён сказаў парт'е атэля, што я яго жонка!

— Каб такое не пайтаралася!

ГУМАР З БАРАДОЮ

— Біліся, дык я яго машком бух, бух! А ён мяне абушкам цюк! Дык ён спалохаўся ды бягом, а мяне, як пана, на насілках панеслі.

Без слоў.

ШТОСЬ СМАЧНАЕ

Кастусь у беластоцкім рэстаране. Падыходзіць афіцыянт.
— Што будзем есці?
— Ну, калі і вы са мною, то штосьці смачнае.

ВЫКЛЮЧЭННЕ

— Дайце мне кнігу падзякаў! — кажа Кастусь да загадчыка Хапуна.
— Запішаце нам падзяку? — здзівіўся той.
— А як жа! Сёння мне тут упершыню выдалі рэшту.

З „ВЕСНІКА ЗАДРЫПОНІ“ ЧАРГОВАЕ ДАСЯГНЕННЕ

Альпініст Васіль Задрыпоньчык узяў чарговую вяршыню. І назваў яе сваім імем — „Тут быў Вася“.

АКАСЕЛЫ БАЦЬКА

Маленькі сын пытаецца ў бацькі, які прачнуўся пасля нявялічкага сямейнага свята:
— Тататка, ты ўжо адкасеўся?

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Яўгеніі Яканюк, Алі Анашук, Галены Хаманскай і Яна Анашука са Спічак змяшчаем песню

Pozwól mi się pocałować

śpiewa Waldemar Kocoń
słowa: Marek Głogowski
muzyka: Zygmunt Apostoł

Znasz mnie już przecież
od kilku dni,
wynoszę śmiecie,
przynoszę bzy.
Z mamą się zgadzam,
psa wyprowadzam
i z bratem jestem już na ty.
Tak sielankowo
mijają dni,
a jednak spokój
coś mąci mi.
Więc jakem Adam,
tu ci przedkładam
moją petycję, która brzmi:

Pozwól mi się pocałować,
nie mów ciągle „nie“!
Dojść nie dajesz mi do słowa
i traktujesz źle.
Znów nie klei się rozmowa,
znów odwagi brak.
Pozwól mi się pocałować,
przecież to niewiele tak!

Ty jesteś głucha
na moje łzy...
i brata słuchasz,
choć ze mnie drwi.
Z mamą się zgadzasz,
psa wyprowadzasz
i raz mi pokazałaś drzwi.
Ale poczekaj,
nadejdzie dzień,
gdy pod swym oknem
nie znajdziesz mnie.
Więc nim się zmyję,
złap mnie za szyję,
ostatnią szansę daję ci...

Pozwól mi się pocałować...

СВЯТА СМЕРЦІ

Такое бывае толькі ў Рыю-дэ-Жанейра, сталіцы Бразіліі. Там штогод на вуліцах адбываецца традыцыйны карнавал, да якога старанна рыхтуюцца ўсе — бедныя і багатыя. Кожны год, ад апошняй карнавальнай суботы да наступнай серады, чатыры мільёны гараджан сыходзяць з глузду дні і ночы, весяляцца як апантаныя. А ад суботы да наступнай серады такім чынам выходзіць аж 96 гадзін. Людзі без сну і адпачынку, не ведаючы стомы, ладзяць танцы, хараводы.

Нават самыя бедныя, хто як можа, на працягу ўсяго года збіраюць грошы, каб падрыхтавацца да карнавала адзенне не горш, чым у іншых, каб было за што напіцца спіртнога і смела пець, танцаваць, бессаромна цалаваць выпадковых жанчын, каб не баяцца палезці ў бойку з незнаёмым, ды і знаёмым чалавекам.

Таму не выпадкова разам з гэтымі людзьмі надзвычай густа весяліцца і смерць. Лічба ахвяр гэтага ўсеагульнага п'янага разгулу заўсёды складае больш 150 чалавек. У дні карнавалу бальніцы не паспяваюць падбіраць цяжка параненых людзей, хворых, з сардэчным прыступам, людзей напаўраздаўленых коламі аўтамабіляў, паміраючых ад наркотыкаў. Мужчыны часта ад рэўнасці да смерці чым папала збіваюць сваіх жонак і выпадковых сяброўак. І, як паказвае статыстыка, смяротных выпадкаў заўсёды больш сярод бедных, якія адкладваюць весялосць менавіта на гэтыя дні за ўвесь год і больш узбуджаюць сябе алкаголем.

Калі ты сеў у лужыну, паводзь сябе так, быццам у гэтае азярцо трапіў наўмысна.